

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ
21. YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUFAN ZAN

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. BÜLENT GÜVEN**

ÇANAKKALE, 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ
21. YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUFAN ZAN

Tez Danışmanı
PROF. DR. BÜLENT GÜVEN

ÇANAKKALE, 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Tufan ZAN tarafından Prof. Dr. Bülent GÜVEN yönetiminde hazırlanan ve **05/08/2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Temel Eğitim Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Bülent GÜVEN (Danışman)

Prof. Dr. Hüseyin ANILAN

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA

İmza

.....

.....

.....

Tez No : 10484194

Tez Savunma Tarihi : 05/08/2022

.....

Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Tufan ZAN

05/08/2022

ÖN SÖZ

Bu araştırmada 21. yüzyıl becerilerinin Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına yansıma durumlarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu süreçte yakın ilgisini eksik etmeyen, olumlu tavrıyla beni cesaretlendiren, bilgi ve tecrübeleriyle yol gösteren danışmanım Prof. Dr. Bülent GÜVEN'e sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmayı hazırlarken desteklerini esirgemeyen arkadaşlarım Emel KIRAT ve Emre BAŞTUĞ'a şükranlarımı sunarım.

Son olarak yaşamım boyunca desteklerini her zaman hissettiğim ailem, haklarını ödeyemeyeceğim annem Sevim ZAN ve rahmetli babam Ali ZAN'a ve ağabeylerime şükranlarımı sunarım.

ÖZET

HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tufan ZAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Bülent GÜVEN

05/08/2022,79

Eğitimde 21. yüzyılda becerilerinin gelişmesiyle birçok farklı beceriye sahip nitelikli bireylere olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Bu nitelikli bireylerin kazanması gereken beceriler için bir çerçeve oluşturulmakta ve bu beceri setleri eğitim programına dahil edilmektedir. Hangi becerilerin yeni nesiller tarafından daha önemli görüldüğünü ve hangi becerilere ihtiyaç duyulduğunu belirlemek önemlidir. Hayat Bilgisi, farklı nesillerin 21. yüzyıl becerilerini kazanmaları için oldukça erişilebilir bir derstir. Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemine yönelik Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'na olan bakış açılarını ortaya çıkarmaktır. Amaca yönelik nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılırken; veri toplama aracı olarak da araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış odak grup görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırmanın verileri 2 farklı odak grup katılımcı tarafından toplanan görüşmelerle oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda çerçevelerde yer alan bilgi, iletişim ve medya becerileri, eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri programda en önemli beceriler olarak belirtilirken; sorumluluk, girişimcilik, üretkenlik becerileri katılımcılar tarafından ifade edilmemiştir. Ayrıca HBDÖP'nin 21. yüzyıl becerileri konusunda yetersiz kaldığı, programın güncellenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin öğrencilere 21. yüzyıl becerilerini kazandırmak için kullanılan yöntemlere çok fazla hakim olmadıkları, uygulama boyutunda deneyimsiz oldukları anlaşılmıştır. Bu becerilerin program içerisinde eksik olmasının en büyük nedeni de program hazırlanırken uygulayıcı olan öğretmenlerin düşüncelerinin alınmaması olarak ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: 21. Yüzyıl Becerileri, Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, Sınıf Öğretmenleri

ABSTRACT

ANALYZING THE LIFE/SOCIAL STUDIES COURSE CURRICULUM IN TERMS OF 21st CENTURY SKILLS

Tufan ZAN

Çanakkale Onsekiz Mart University

Graduate 05/08/2022,79

Education Institute

Master's Thesis of The Department of Elementary Education

Supervisor: Prof. Dr. Bülent GÜVEN

05/08/2022,79

Along with the development of 21st century skills in education, the need for qualified individuals with many different skills is gradually increasing. A framework is created for the skills that these qualified individuals should acquire and these skill sets are included in the curriculum. It is important to identify which skills are seen as more important by the new generation and which skills are needed. Social Studies is a highly accessible course for different generations to acquire 21st century skills. The purpose of this research is to reveal the perspectives of classroom teachers on the Social Studies Curriculum towards the importance of having 21st century skills. While using the case study pattern, which is one of the purpose-oriented qualitative research methods; as a data collection tool, a semi-structured focus group interview form was prepared by the researcher. The data of the research was created through interviews collected by two different focus group participants. As a result of the research, while the information, communication and media skills, critical thinking and problem-solving skills included in the frameworks are stated as the most important skills in the program; responsibility, entrepreneurship, productivity skills were not stated by the participants. In addition, it has been concluded that the Social Studies Curriculum is inadequate in terms of 21st century skills and needs to be updated. It has been understood that the teachers do not have much command of the methods used to provide students with 21st century skills, and they are inexperienced in practice. The biggest reason for the lack of these skills in the program was that the teachers' opinions were not asked while the program was being prepared.

Keywords: 21st Century Skills, Social Studies Curriculum, Classroom Teachers

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYAN	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Tanımlar.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Hayat Bilgisi Dersinin Kapsamı	7
2.1.1. Tarihsel Süreçte Hayat Bilgisi Öğretim Programları	8
2.1.2. 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programı	11
2.1.3. 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Beceri Boyutu.....	12
2.2. 21. Yüzyıl Becerileri.....	12
2.2.1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	15
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme.....	15
İletişim ve İşbirliği.....	18
Yaratıcılık ve Yenilenme.....	19
2.2.2. Bilgi, Medya, Teknoloji Becerileri	21

Bilgi Okuryazarlığı.....	21
Medya Okuryazarlığı.....	22
Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı.....	27
2.2.3. Yaşam ve Kariyer Becerileri.....	24
Esneklik ve Uyum.....	28
Girişimcilik- Öz Yönelim.....	29
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler.....	30
Üretkenlik Ve Sorumluluk.....	31
Liderlik ve Sorumluluk.....	31
2.3. 21. Yüzyıl Öğretmen Profili.....	27
2.4. İlgili Araştırmalar.....	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırma Modeli.....	32
3.2. Çalışma Grubu.....	34
3.3. Veri Toplama.....	35
3.4. Veri Toplama Aracı.....	36
3.5. Veri Analizi.....	37
3.6. Verilerin Güvenirliği.....	38

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. 21. Yüzyıl Becerileri Niteliğine İlişkin Görüşler.....	40
4.2. Hayat Bilgisi Dersi Programının Kapsamına Alınan 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Görüşler.....	44
4.3. 21.Yüzyıl Becerilerini Kazandırmak İçin Kullanılan Yöntemler.....	53
4.4. 21.Yüzyıl Becerilerinin Kazandırılması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar.....	58

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Araştırmaya İlişkin Tartışma ve Sonuç	63
5.2. Öneriler.....	67
KAYNAKÇA	69
EKLER	I
Ek-1: Veri Toplama Araçları Uygulama İzni	I
Ek-2: Odak Grup Görüşme Soruları	III
Ek-3: Etik Kurul İzni	IV
Ek-4: Kod Sistemi	V
Ek-5: Odak Grup Görüşme Süreleri.....	VI

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
HBDÖP	Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı
BIT	Bilgi, İletişim Teknolojileri
TYYÇ	Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Temel Yaşam Becerileri	12
Tablo 2	21. Yüzyıl Beceri Çerçevesi	15
Tablo 3	Katılımcı Profili	34

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	BIT Bileşenleri	23
Şekil 2	21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Açısından...	39
Şekil 3	21. Yüzyıl Becerileri Niteliğine İlişkin Görüşler..	40
Şekil 4	21. Yüzyıl Becerileri Niteliğine İlişkin Görüşleri	44
Şekil 5	Hayat Bilgisi Dersi Program Kapsamına Alınan 21..	45
Şekil 6	21. Yüzyılda Hayat Bilgisi Kapsamına İlişkin Görüşleri	52
Şekil 7	21.Yüzyıl Becerilerini Kazandırmada Kullanılan...	53
Şekil 8	21.Yüzyıl Becerilerinin Kazandırılma Sürecindeki..	58
Şekil 9	21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Sürecindeki..	61
Şekil 10	Kod Bulutu	61

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde sırasıyla problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine ve araştırmanın sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Toplumlarda oluşan değişim ve dönüşümleri, beklenen yönde gelişmişliğe taşıması gereken eğitim uygulamaları çeşitli sebeplerle sekteye uğrayabilmektedir. 2010'lu yıllardan başlayarak özellikle eğitim uygulamalarının hedef olarak benimsemeye başladığı Endüstri 4.0 uygulamaları dikkat çekmeye başlayınca sekteye uğrayan süreçlerin azaltılması adına çabalar daha da ivme kazanmıştır. Endüstri 4.0, kaliteli eğitim almış insan kaynağının merkezinde yer aldığı bir dijital devrim (Yıldız Aybek, 2017) olarak adlandırılır. Bu çabalar eğitim paradigmasını, amacını, kullanılan programları ve süreci hızlı bir biçimde etkilemiştir.

Endüstri 4,0 kavramının hayatımıza girmesiyle birlikte dijital değişim tüm kurumları etkilediği gibi eğitim kurumlarını da etkilemiş ve Eğitim 4,0 ünlü bir terim olarak kullanılmaya başlanmıştır (Konca, 2021). Endüstri ile birlikte ortaya çıkan tüm toplumsal süreç, kendine özgü bir eğitim anlayışını da beraberinde getirmektedir. Eğitim 1.0 ekonomisi tarıma dayalı toplumun mevcut ihtiyaçlarına cevap verirken, Eğitim 2.0 sanayi toplumunda üretim süreçlerini ön plana çıkaracak şekilde oluşturulmuştur. Son dönemlerde Eğitim 3.0, globalleşme ile biçimlenen toplum yapısının sistemini dijital içeriklerle destekleyen yapılanma içerisindeyken, Eğitim 4.0 ise insanların deneyimlerine odaklanacak şekilde teknoloji temelli bireyselliğe vurgu yapmaktadır (Puncreobutr, 2016).

Bilgiye güncel olarak ve hızlı bir biçimde erişim imkânı olan ve teknolojinin içinde büyüyen Z kuşağı bireylerin öğrenmeye yönelik tercihleri de bir önceki kuşaklara göre değişiklik göstermektedir (Pedro, 2006). Öğrenme süreci Z kuşağı için zaman ve mekândan bağımsız gerçekleşmektedir.

İçinde yaşadığımız topluma ayak uydurabilmek için; öncelikle eğitimcilerin 21. yüzyıl becerilerini benimsemesi, bununla birlikte öğrencilere bu becerileri kazandırırken öncülük etmesi gerekmektedir. Tek bir öğrenciyi dahi ihmal etmeden tüm öğrencilere 21. yüzyıl becerilerini benimsetecek bir yapılanma oluşturulması eğitim sistemi için gereklidir.

Küresel düzeyde ve daha önceki dönemlerle kıyaslandığında, gerçekleşen değişimlere uyum sağlayabilmek ve nitelikli bir yaşam sürdürebilmek adına bireylere sunulan eğitim sürekli ve yaşam boyu öğrenmeyi mümkün kılmak zorundadır. Yaşam boyu öğrenmeyi aktif kılmak amacıyla sunulan öğretim programlarının, öğrencilere gerekli becerileri kazandırması çok önemlidir. Bu becerilerin temeli ilköğretim basamağında atılmaktadır.

İlköğretim basamağının iki önemli amacı vardır. Bu amaçlar; öğrencilere, ileri eğitim basamaklarına hazırlamak ve bu basamakta kazandırılan bilgi ve becerilerin birey tarafından yaşam boyu öğrenme sürecinde kullanılmasını öğretmektir. İkincisi ise çocuğun topluma uyum sağlamasına yardımcı olması için gerekli olan beceri, değer ve tutumları geliştirmektir. Kazanılan bu nitelikler diğer öğretim basamaklarındaki hedeflerin gerçekleştirilmesi için başlangıç noktasıdır. Bu durum, sadece eğitim sistemini değil bulunduğu tüm sistemleri de etkilemektedir.

İlköğretim basamağının içinde yer alan derslerin başında Hayat Bilgisi dersi, etkilerin istenilen yönde olmasında önemli rol oynamaktadır. Bu açıdan bakıldığında Hayat Bilgisi dersinde sadece bilginin aktarımı değil, çağın gerektirdiği becerilerin gelişmesi ile birlikte etkili ve verimli vatandaşlar yetiştirmesi de amaç edinilmektedir. Öğrencinin bilgileri özümsemesi, bilimsel ve sistematik düşünme becerilerini kazanmasına yardımcı olacak şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Bireylerin derinlemesine düşünebilmesi, yeni bilgiyi kabul edip özgün fikirleriyle yeniliği destekleyebilmesi, farklı bakış açılarını içeren çözümler üretebilmesi, farklı çözümlere uyum sağlayarak işbirliği yapabilmesi önemli görülmektedir.

Literatür incelendiğinde programlara yönelik çalışmaların yapıldığı, 21. yüzyıl becerileri üzerine değerlendirmeler yapıldığı görülmektedir (Bektaş, Sellum ve Polat, 2019; Demir ve Özyurt, 2021; Doğan, Eker ve Akar Elekoğlu, 2020; Kalemkuş, 2021). Bu çalışmaların yanı sıra HBDÖP 21. yüzyıl becerileri açısından genel bir bakış açısı sunmadığı, programın beceriler alt alanında öğretmen görüşlerini alarak çok az sayıda nitel çalışmaların olduğu görülmüştür. Bu nedenle etkili bir sonuç elde edebilmek için 21. yüzyıl becerileri ele alınarak programın uygulayıcıları olan öğretmenlerinin programa ilişkin görüşlerin alınması ile sınıf eğitimi alanına, sınıf öğretmenlerine, program geliştirme alanında yapılacak yeni çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar geliştirilen programların tümünde Hayat Bilgisi dersine yer verilmesi, bu dersin çocuğun yaşamını biçimlendirmedeki önemini açıkça ortaya koymaktadır. Araştırmanın amacı HBDÖP'ne 21. yüzyıl becerilerinin yansımaları, sınıf öğretmenlerinin görüşlerini alarak tespit etmektir. Temel amaç çerçevesinde oluşturulan alt amaçlar aşağıda sıralanmıştır.

- Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine ilişkin farkındalık durumları nedir?
- Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeye yönelik değerlendirmeleri nasıldır?
- Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek için Hayat Bilgisi dersi kapsamında kullandığı sınıf içi ve sınıf dışı uygulamalar nelerdir?
- Hayat Bilgisi dersinde 21. yüzyıl becerilerinin uygulanması sırasında karşılaşılan sorunlara ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- HBDÖP'nin kazanım, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme öğelerinde 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin önerileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de verilen eğitimin, niceliksel ve niteliksel olarak gelişmesi için birçok adım atılmaktadır. 2005 yılında gerçekleşen program değişikliğinde yapılandırmacı yaklaşım benimsenerek öğrenciyi daha aktif kılan öğrenme ve öğretme etkinlikleri benimsenmiştir. Ancak uygulamada geleneksel yaklaşımın etkisinin sürdürüldüğü görülmektedir. Son yıllarda yapılan program değişikliklerinde ise geleneksel yaklaşımın izlerinden uzaklaşmak istenilmektedir. Ülkemizdeki eğitim programının geleneksel yaklaşımlardan uzaklaşması, öncelikle çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte olması ile mümkündür.

İçinde bulunduğumuz dijital çağın eğitimde de büyük bir yansıması görülmektedir. Ülkeler, teknolojinin etkisi ile yaşanan bu dönüşüm sürecine uyum sağlayabilen 21. yüzyıl becerilerine sahip bireyler yetiştirme çabası içerisine girmiştir. Dijital çağın ihtiyaçlarını karşılayacak 21. yüzyıl becerilerinin bireylere kazandırılmasında en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Yakın gelecekte, günümüz çocuklarının teknolojik gelişmelere bağlı olarak şu anda ismini bile duymadıkları meslekler ile karşı karşıya kalacakları, var olan mesleklerin de ortadan kalkacağı tahmin edilmektedir. Ortaya çıkması muhtemel bu durumda ülkeler eğitim sistemlerini ve öğretmen yeterliklerini gözden geçirip eğitimde teknoloji tabanlı çözüm içerisine girmeye ihtiyaç duyacaktır. Eğitim sistemlerinde gerçekleşmesi gereken teknoloji destekli reform çalışmalarının amacına ulaşmasında öğretmenlerin mesleki yeterlikleri, teknolojiye karşı tutumları büyük önem kazanmaktadır (Karadeniz, 2019).

Bireyin çağın yeniliklerini yakalayabilmesi; insanlar ile iletişim biçimine, gelişmekte olan teknoloji ile hayatımıza girecek olan araçları tanıyıp kullanabilme becerilerine sahip olmasıyla mümkündür. 21. yüzyıl becerileri olarak sınıflandırılan “öğrenme ve yenilenme becerileri, bilgi, medya ve teknolojileri becerileri, yaşam ve kariyer becerilerini” (P21, 2019) aktarma hususunda, geleceğin bireylerini yetiştirecek öğretmenlerin bu becerilere sahip olması gerektiği gibi ilgili programlar da bu becerileri içermelidir.

21. yüzyılda bireylerin kazanması gereken beceriler göz önünde bulundurulduğunda ilköğretimin ilk basamağından başlayarak bu becerileri kazandırmada Hayat Bilgisi dersinin kazanımlarının önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir. Ayrıca ilköğretimde Hayat Bilgisi dersinin merkeze alınması, diğer derslerin de bu ders ekseninde ilgi ve bağlantı kurularak işlenmesi sebebiyle çalışmada Hayat Bilgisi dersi seçilmiştir.

21. yüzyıl becerileri üzerine Türkiye’de gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde ağırlıklı olarak niceliksel alanlar ve bilişim teknolojileri üzerine odaklanıldığı dikkat çekmektedir. Sınıf eğitimi alanında yapılan 21. yüzyıl becerileri konulu çalışmaların kısıtlı olması bakımından çalışmamızın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca programın genel anlamda yapısının incelenmesinde ve geliştirilmesinde MEB Talim ve Terbiye Kurulu’na kaynaklık etmesi bakımından önemli olduğu söylenebilir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın verileri Balıkesir İli Bandırma ilçesinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında görevli Sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile; 2018 yılı HBDÖP ile sınırlıdır. P21 tarafından önerilen 21. yüzyıl becerileri ile sınırlıdır. Bu beceriler şunlardır. Yaşam ve kariyer becerileri; esneklik ve uyum yeteneği, girişimcilik ve özyönetim, sosyal ve kültürlerarası beceriler, üretkenlik ve hesap verebilirlik, liderlik ve sorumluluk. Öğrenme ve yenilikçilik becerileri; yaratıcılık ve yenilenme, eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim, iş birliği. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri; bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı (P21, 2019).

1.5. Tanımlar

Hayat Bilgisi: Bireylerin erken yaşta karşılaşabilecekleri çeşitli sorunları çözmek için en uygun çözümleri ortaya çıkarmalarına yardımcı olabilecek, onlara sosyal insanlar ve vatandaşlar olarak sorumluluk ve sorumluluklarını hatırlatıp öğretebilecek, kişisel ve sosyal faktörleri vurgulayabilecek bir ders (Öztürk ve Dilek, 2002).

Beceri: Öğrendiklerini hayata geçirirken karşılaştığı problemleri çözebilme, görevleri tamamlayabilme yeteneği (TYYÇ, 2011).

21. Yüzyıl Becerileri: İnsanların yaşadıkları dönemde ihtiyacı olacak beceri ve uzmanlıktır. Bu beceriler:

“Yaratıcılık ve yenilenme becerileri, eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim ve iş birliği becerileri, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığı, esneklik ve uyum, girişimcilik ve özyönetim, sosyokültürel beceriler, üretkenlik ve hesap verilebilirlik, liderlik ve sorumluluk becerileridir” (P21, 2015).

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde hayat bilgisi dersinin kapsamı, tarihsel süreçte hayat bilgisi dersi öğretim programlarına, 2018 hayat bilgisi dersi öğretim programı, 2018 hayat bilgisi dersi öğretim programında beceri boyutu, 21. Yüzyıl becerileri başlıklarına yer verilmektedir.

2.1. Hayat Bilgisi Dersinin Kapsamı

İlkokul kademesinin ilk üç yılında yer alan Hayat bilgisi dersini Sönmez (2016), toplumsal gerçeklikle bağ kurma süreci olarak ifade ederken Karabağ (2009) ve Baysal (2006) bu dersi, bireyi yaşamın koşullarına hazırlayan, iyi bireyler yetiştirmeyi hedefleyen öğretim programı olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca ifade edilen amaçlar doğrultusunda HBDÖP'nin bireyleri üst öğrenime hazırladığını, ikinci devre derslerine temel oluşturduğunu vurgulamışlardır.

Sağlam (2015), Hayat Bilgisi dersinin sosyal bilimlerin yaşama yönelik içerikleriyle kaynaştırarak bir bütünlük içerisinde ele alınması gerektiğini ifade ederken Çelik (2020) ise çocukların yaşama yönelik içerikleri kavrayabilmeleri ve uyum sağlayabilmeleri için insanı özel yapan niteliklerle birlikte temel yaşam becerileri edindirmeyi amaçlayan bir ders olarak tanımlamaktadır.

Hayat bilgisi dersi, çocukların ilkokula adım atmasıyla birlikte onların bütünsel gelişimini desteklemeye başlayan bir derstir. Dolayısıyla diğer disiplinleri ve bilim dallarını da kapsayan bir yapıya sahiptir. Hayat bilgisi dersinin odağı yaşantı temelli olduğu düşünüldüğünde kapsamının da yaşantının pek çok özelliğini yansıtabilecek şekilde olduğu ortaya çıkmaktadır. Hayat bilgisi dersinin kapsamı oluşturulurken değişik disiplinlerden bilgilerin alınmış olmasının temel nedenleri vardır. Bu nedenlerin arasında 6-9 yaş arasındaki çocukların somut işlemler döneminde olmaları, konulara daha bütüncül olarak bakmaları gösterilebilir. Aynı zamanda çocukların ilk defa formal eğitim alıyor olmaları, bir üst eğitime hazırlama sürecinde Hayat bilgisi dersinin etkin olmasının nedeni,

Sosyal bilgiler ve Fen Bilgisi derslerinin temel bilgilerinin bu derste kazandırılmaya çalışılması belirtilebilir (Şimşek, 2014).

Çocuğun sadece bilgi değil, yaşama ilişkin deneyim, tutum, değer, beceri ve davranış kazanması hedeflediği için Hayat bilgisi sanat, düşünce ve değerler alanlarını da kapsamaktadır. Bu kapsam belirtilen alanlar için eşit ağırlıkta değildir. Hayat bilgisi dersinin bu alanların tamamını bütünüyle kapsıyor olması da mümkün değildir.

2.1.1. Tarihsel Süreçte Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programları

Çek asıllı Jan Amos Comenius (1592-1670), Hayat Bilgisi dersinin kurucusu olarak görülmektedir. İlk kez kendisinin öne sürdüğü, hayatı bir bütün olarak ele alma düşüncesi ancak 20. yüzyılda gün yüzüne çıkabilmiştir (Karabağ, 2009).

Hayat bilgisi dersinin psikolojik, sosyal ve felsefi temellerini Gestalt psikologları J. J. Rousseau (1712-1778), J. H. Pestalozzi (1746-1827), F. Herbart (1776-1781), J. Dewey (1859-1952), J. O. Decroly (1871-1932), L. S. Vygotsky (1896-1934), J. Piaget'in (1896-1980) oluşturduğu söylenebilir (Kaya, 2020). Hayat Bilgisi dersinin temelinde gestalt yaklaşımının olma nedeni bu dönemde çocuklar bütünü parçalara ayırarak değil, bütünlük içinde algılama eğilimindedir. Dolayısıyla içinde yaşadıkları çevreyi ve karşılaştıkları olayları bütünü ile görürler.

Almanya ve Avusturya hayat bilgisi dersinin yaygın olarak kullanıldığı ülkeler arasındadır. İngiltere'de de ilkokullarda benzer bir isimle eğitim yapıldığı bilinmektedir. ABD'de ise Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi dersleri ile hayata ilişkin temel bilgi ve beceriler oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir. Dünya'da birçok ülkenin eğitim programlarında yer alan Hayat bilgisi dersi, cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte Türkiye'de ilk olarak 1924 yılında eğitim programlarında yerini almıştır. Öğretim programı 1924'ten günümüze kadar güncellenerek son şeklini almıştır (Kaya, 2020).

1926 İlkokul Programından bu yana, mihver ders olarak kabul edilen hayat bilgisi dersinin diğer derslere göre farklı bir öneme sahip olması, ilkokulda birinci dönem derslerinin odak noktası; ikinci dönem derslerinin de temel oluşturmasından

kaynaklanmaktadır (Sabancı ve Şahin, 2005). Bu bağlamda HBDÖP'nin cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar olan süreçteki değişimi ve gelişimini incelemek yerinde olacaktır.

Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte ilk program geliştirme çalışması ilkokullara yönelik olarak yapılmış, bu kapsamda 1924 tarihli "İlk Mektepler Müfredat Programı" yürürlüğe konmuştur (Gözütok, 2003). Programda genel ve derslere yönelik oluşturulmuş özel amaçlara yer verilmemiş, dersler arasında ilişki kurulmamıştır.

1924 programının geçiş programı olduğu düşünüldüğünde, cumhuriyetin ilk kapsamlı programının 1926 programı olduğu söylenebilir. Bu program gerek biçim gerekse içerik olarak 1924 programından farklıdır. Bu programda Türkiye'ye davet edilen John Dewey'in hazırlamış olduğu raporda özellikle vurguladığı "*Hayat Bilgisi, Toplu Öğretim ve İş Okulu*" (Kaya, 2020) kavramlarına yer verilmiştir. Bu programın amacı; genç neslin yaşadığı yere katkı sağlayan bir birey olarak yetiştirilmesi olarak belirlenmiştir. 1926 ilkokul programı, cumhuriyetin gereklerini içermesi, Latin alfabesinin kullanılması, toplu öğretime geçilmesi, Hayat Bilgisi dersinin ilk kez bu programda yer alması ve diğer derslerin merkezini oluşturması gibi yenilikler getirmesi bakımından önemlidir (Gündoğan, 2020).

1936 ilkokul programında yeni programın öğrencilerini, ezber mantığından kurtarmayı amaçladığı, bu sayede güncel konular etrafında öğrencinin araştırmalar yaparak ulusal sorunlar ve bu sorunların çözüm önerileriyle ilgilenmelerini amaçladığı ifade edilmiştir (MEB, İlköğretim Programı, 1936).

1948 ilkokul programına göre Hayat Bilgisi, *bir gözlem, hayat, iş ve deney dersi* (Güngördü, 2001) olarak ifade edilmiştir. Onun için Hayat Bilgisi dersi, öğrencilerin somut nesnelere kullanmalarına, olaylarla karşı karşıya gelmelerine ve bunları yaş ve seviyelerine uygun bir şekilde incelemelerine katkı sağlayacaktır. Programın toplu öğretim ilkesine göre geliştirilmesine rağmen içeriğin yüklü olması, öğretim materyali ile öğretmen arasındaki yetersizlikler, uygulamaya yeterince yansımamıştır (Salı ve Arslan, 2000).

1936'da yakından uzağa ilkesine göre biçimlendirilen Hayat Bilgisi dersi 1948 ilkokul programında mihver ders haline gelmiştir. Böylece diğer dersleri de etkileyerek programın en stratejik dersi konumunu elde etmiştir.

1968 ilkokul programının demokratik yaşama alışkanlığı benimseyen, çevresine uyum sağlayan, ulusal bilince sahip, yaşına ve gelişim özelliklerine uygun bir biçimde kendini gerçekleştiren, iyi üretici ve tüketici özelliklerine sahip bireyler yetiştirmesi amaçlanmıştır (Erkan, 1996). Program uygulanmaya başlamasıyla, programla ilgili geliştirme çalışmaları yapılmış ve aksayan yönlerin giderilmesine yönelik önlemler alınmıştır (Demirel, 1992). 1968 ilkokul programında yer alan Hayat bilgisi dersi en uzun yürürlükte kalan ders olması ve dersin özel amaçlarının ayrıntılı biçimde açıklanmasıyla, diğer programlardan farklılık göstermektedir.

1998 HBDÖP davranışçı yaklaşım temelinde hazırlanmıştır. Çerçeve niteliği taşıyan bu programda bölgesel koşulların etkisiyle bazı konuların program dışında kalabileceği, programda yer almayan konuların ise eklenebileceği belirtilmiştir (Şahin, 2009). Yenilik olarak alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinin kullanılması önerilmiştir.

1900'lü yılların sonlarında dünya genelinde pek çok ülkedeki eğitim programlarında yapılandırmacı anlayışın hâkim olması, ülkemizde de karşılığını bulmuştur ve 2005 programının yapılandırmacı anlayış temel alınarak geliştirilmesini beraberinde getirmiştir (Akyürek Tay ve Baş, 2017). Bu program hazırlanırken dünyadaki tüm gelişmeler, Avrupa Birliği normları, hedefleri ve eğitim anlayışları ile PISA, TIMMS ve PIRLS gibi uluslararası başarı değerlendirme çalışmaları referans noktası olarak kabul edilmiştir. Tüm dersler için sekiz ortak beceriye, hedef yerine kazanımlar ifadesine vurgu yapılmıştır (MEB, 2005). Çocuğun yaşamını sürdürmesi için gereksinim duyacağı bilgi ve becerilere önem vermesi, çocuğun her yönüyle geliştirilmesi ilkeleri benimsenmiştir (MEB, 2005).

2005 HBDÖP belirlenen amaç *“öğrencilerin temel yaşam becerilerini kazanmalarına ve olumlu kişisel nitelikler geliştirmesine yardımcı olmak”* (MEB, 2009) olarak belirlenmiştir.

2015 İlkokul Program vizyonu: “İlkokul öğrencilerinin yaşamlarını sürdürmeleri için temel becerileri edinmiş, kişisel özelliklerini bilen, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, doğaya ve çevresinde yaşanan olaylara duyarlı, araştıran, özgüveni yüksek, kendisi ve çevresiyle barışık bireyler yetiştirmek” (MEB, 2015) olarak belirlenmiştir. Yalnızca iki sene yürürlükte kalmış ve bu haliyle okutulan en kısa program olmuştur.

2.1.2. 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı

MEB, 2017 yılında oluşturduğu taslak programı bazı düzeltmelerden sonra 2018 yılında yürürlüğe sürmüştür. 2018 yılındaki güncellemeler incelendiğinde programın temel amacının “gündelik hayatta yaşamını sürdürebilecek temel becerilere sahip, kişilik özelliklerini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplumun değerlerini içselleştiren, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, üreten ve ülkesini seven bireyler yetiştirmek” (MEB, 2018) olduğu belirlenmiştir.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının içeriği; genel amaçlar, temel yaşam becerileri, değerler ve kavramlar ile ünite ve kazanım doğrultusunda oluşturulmuştur. İçerik incelendiğinde program ünite temelli yaklaşım esas alınarak hazırlanmış, her üç sınıf düzeyi için altı üniteye yer verilmiştir. Bu üniteler: *Okulumuzda Hayat, Evimizde Hayat Sağlıklı Hayat, Güvenli Hayat, Ülkemizde Hayat, Doğada Hayat* (MEB, 2018) olarak belirlenmiştir.

2018 Hayat Bilgisi dersi öğretim programının perspektifi değerlerimiz ve yetkinlikler ile açıklanmıştır. Programda perspektif başlığı altında kök değerlere yer verilmiştir. Değerlerimiz 2005 yılından itibaren Hayat Bilgisi dersinde yer alan değerler sahip olduğu önemden dolayı 2018 yılı öğretim programında da ifade edilmiştir.

Öğretim Programındaki yetkinlikler Türkiye Yeterlilik Çerçevesinde belirlenmiştir. Programda bu yetkinlikler açıklanarak eğitim sisteminin yetkinliklerde bütünleşmiş bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilere sahip bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır (MEB, 2018).

2.1.3. 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Beceri Boyutu

2018 programında beceriler temel yaşam becerileri olarak tanıtılmış ancak yaşam becerileri, hayat boyu öğrenme gibi alanlardan bahsedilmemiştir. Bu programda beceriler sınıf düzeylerine göre kazanımların verildiği alanlarda bilgi, beceri ve değerler olarak tek seferde açıklanmıştır.

2018 yılı öğretim programında yer alan temel yaşam becerileri Tablo 1’de sıralanmıştır (MEB, 2018).

Tablo 1
Temel yaşam becerileri

Araştırma	Kurallara Uyuma	Kariyer Bilinci Geliştirme
Sorun Çözme	Mekanı Algılama	Kendini Koruma
Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanma	Karar verme Yönetimi	Doğayı Koruma
Değişim ve Sürekliliği Algılama	Sosyal Katılım	Zaman
Dengeli Beslenme	Milli ve Kültürel Değerler	İşbirliği
Gözlem	Kişisel Bakım	

21. yüzyılda yaşamın gereklerinden biri de farklı beceri ve yetkinliklerle donanmış bireyler yetiştirmektedir. Çocukları yaşamla tanıştırmamanın yanı sıra yaşama hazırlayan ve yüzyılın sahip olması gereken becerileri kazandırmayı hedefleyen Hayat Bilgisi dersi cumhuriyetten günümüze kadar programın yapı taşını oluşturmuştur.

2.2. 21. Yüzyıl Becerileri

İnsanlığın bilinen tarihinden günümüze kadar geçen döneme bakıldığında, insanlığın odağında pek çok şey yön değiştirmiştir. Değişim ve yenilik hızının baş döndürücü olduğu günümüzde 21. yüzyılda sahip olunması gereken becerileri sıralamak önemlidir. Eğitim programları, tüm bireyleri sorumluluklarına uygun 21. Yüzyıl becerilerini kazandıracak şekilde planlanmalıdır. Günümüzde artık bilgiyi irdelemeden, olduğu gibi kabul etmek yeterli değildir. Üst düzey düşünme becerilerini kullanabilen, girişimci, üretken, yeniliklere uyum sağlayabilen bireylerin yetiştirilmesine önem

verilmektedir. Bireylerde sahip olunması istenilen beceriler, 21. yüzyıl becerileri olarak isimlendirilmektedir (P21, 2019). Söz konusu bu becerilerin aynı zamanda 21. Yüzyıl ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olması gerekmektedir.

Yaşanılan dönemin şartlarına göre her dönemin veya yüzyılın öne çıkan becerileri/beceri setleri oluşturulmuştur (Hamarat, 2019). Bu beceriler geçmiş yüzyıllarda olduğu gibi bu yüzyılda da var olabilme ve dünyada öne çıkan toplum olabilme bakımından anahtar role sahiptir.

21. yüzyıl becerileri; birçok kurum, kuruluş ve bilim insanları tarafından yüzyılın koşulları doğrultusunda belirlenmiş, farklı şekillerde sıralanmış ve alt kategorilere ayrılarak sınıflandırılmıştır. Günümüzde 21. yüzyıl becerileriyle ilgili kategorizelerden bilimsel alanda kabul görmüş olan beceriler açıklanmaya çalışılmıştır.

Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi (American The National Research Council), 2005'te başlayan çeşitli atölye çalışmaları ve toplantıları sonunda 21. yüzyılda öne çıkan becerileri belirlemiştir. Bu raporda üç yetkinlik alanı belirlenmiştir. Bunlar; bilişsel, kişisel ve kişiler arası alanlardır. Bu alanlar insan davranışlarının boyutlarını incelemek, tanımlamak ve düzenlemek amacıyla ortaya konulan araştırmalara ve kuramlara dayanmaktadır (NRC, 2012). Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi'nin yapmış olduğu çalışma üç yeterlik, sekiz yetkinlik alanından oluşmaktadır. Bu yetkinlik alanları içerisinde bulunan beceriler: eleştirel düşünme ve problem çözme, esnek öğrenme, analiz, tartışma, yorumlama, karar verme, bilgi okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojisi okuryazarlığı, etkili sözlü ve yazılı iletişim, aktif dinleme, yaratıcılık, girişimcilik, inovasyon, inisiyatif alma, öz yönetim, sorumluluk, üretkenlik, etik davranma, kariyer yönelimi, dürüstlük, vatandaşlık, liderlik gibi beceriler olarak sıralanmıştır (NRC, 2012).

21. yüzyıl becerileri kapsamında çalışma yapan topluluklardan bir diğeri de Asya Topluluğu'dur. Bu kapsamda yapılan çalışma doğrultusunda 2013 yılında "21. Yüzyıl Yetkinliklerinin Ölçülmesi: Eğitimciler için Rehber" başlıklı rapor yayınlanmıştır. 21. yüzyıl yetkinlikleri üç grupta incelemiştir. Bunlar: bilişsel yetkinlikler, kişisel yetkinlikler ve kişilerarası yetkinlikler şeklinde ifade edilmiştir. Bu yetkinlikler içerisinde bulunan beceriler: akademik yetkinlik, eleştirel düşünme, liderlik, yaratıcılık, iletişim, iş birliği,

küresel farkındalık, öğrenmeyi öğrenme, içsel motivasyon ve cesaret olarak sıralanmıştır (Soland, Hamilton, ve Stecher, 2013 akt. Şentürk, 2021). Dünya Ekonomik Forumu “21. Yüzyıl Becerisi” olarak düşünülen becerileri tanımlamak amacıyla konuya ilişkin literatürün ayrıntılı analizini gerçekleştirerek 2015 yılında yayınladığı “Eğitim İçin Yeni Vizyon: Teknoloji Potansiyelinin Kilidini Açmak” ve 2016 yılında yayınladığı “Eğitim İçin Yeni Vizyon: Teknoloji ile Sosyal ve Duygusal Öğrenmeyi Teşvik Etmek” başlıklı raporlarında 21. yüzyıl becerileri çerçevesini ortaya koymuştur (Forum, 2016).

OECD, Eğitimin ve Becerilerin Geleceği 2030 projesi ile 21. yüzyılda eğitim ve 21. yüzyıl becerileri üzerine çalışmalar yürütmektedir. Proje kapsamında 21. yüzyıl becerileri; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler şeklinde sınıflandırılmıştır (OECD, 2019).

MEB de en son 2018 yılında güncellediği öğretim programlarında öğrencilere kazandırılacak yeterlik ve becerilere ilişkin bir çerçeve belirlemiştir. Ortaya konulan Türkiye Yeterlikler Çerçevesi sekiz anahtar yetkinlik olarak ifade edilmiştir: Anadilde iletişim, bireylerin kendi dillerinde duygu ve düşüncelerini ifade etme yetkinliği iken yabancı dilde anadilde iletişime ek olarak iletişimde kültürlerarası anlayışın da gerekli olduğu yetkinliktir. Matematik- fen- teknolojide temel yeterlilikler için dört işlem becerisi, aritmetik düşünme, problem çözme becerilerine ihtiyaç duyulurken dijital yeterlilikte ise BIT kullanabilme becerisine ihtiyaç duyulur. Öğrenmeyi öğrenme, kendi öğrenme biçimimizi organize etmemizdir. Aynı zamanda zayıf ve güçlü yönlerini bilmek, öğrenme tekniklerini etkin olarak kullanabilen, öğrendiklerini denetleyebilmektir. Sosyal ve yurttaşlık yeterliliği sosyal ve çalışma hayatımızda ihtiyacımız olabilecek yeterliliklerdir. Girişimcilik, planlarımızı düşüncelerimizi harekete geçirme, risk alma gibi yetkinlikleri içerir. Kültürel bilinç ve ifade sanatsal, kültürel değerlerin bilincinde olmaktır (MEB, 2018).

MEB öğretim programında yer alan sekiz anahtar yetkinlik dışında “*beden eğitimi ve spor yeterlikleri, bilgi okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı, insan hakları ve demokratik duyarlılık yeterlikleri, matematik okuryazarlığı, temel hayat yeterlikleri, yurttaşlık bilinci*” (MEB, 2018) becerileri ve yeterliklerine de yer vermiştir.

21. Yüzyıl Becerileri Ortaklığı (P21), 21. yüzyıl yeterlikleri ve becerileri üzerinde yaptıkları çalışmalarla öne çıkan bir kuruluştur. Bu kurumun ortaya koyduğu 21. yüzyıl becerileri çerçevesi literatüre en çok incelenen ve yaygın olarak kabul edilen çerçeve olmuştur. Ortaya konulan çerçeve üç tema altında toplanmıştır.

Tablo 2

21. yüzyıl becerileri çerçevesi

<i>Öğrenme ve Yenilenme Becerileri</i>	<i>Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri</i>	<i>Yaşam ve Kariyer Becerileri</i>
Yaratıcılık	Bilgi Okuryazarlığı	Esneklik ve Uyum
İnovasyon		Girişimcilik ve Öz
Eleştirel Düşünme	Medya Okuryazarlığı	Yönelim
Problem Çözme		Sosyal ve Kültürlerarası
İletişim ve İşbirliği	Bilgi ve İletişim	Beceriler
Öğrenme ve Yenilenme	Teknolojileri	Üretkenlik ve
	Okuryazarlığı	Sorumluluk
		Liderlik ve Sorumluluk

21. Yüzyıl Beceri Ortaklığı, (2019).

Tüm kurum ve kuruluşların 21. yüzyıl becerilerine ilişkin çalışmalarına bakıldığında birçok becerinin ortak olduğu sonucuna ulaşılabılır. Ancak hem çalışmanın temel konusunu oluşturmak hem de ilgili konuya detaylı inceleme yapabilmek amacıyla P21'in alt boyutlarının ayrıntılı bir şekilde incelenmesi çalışmada yer verilmiştir.

2.2.1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri

Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme

Literatürdeki eleştirel düşünme tanımlarının birçoğunun John Dewey'in "derinlemesine düşünme" kavramına dayandığı ileri sürülmektedir. Dewey, bu kavramı bir düşünceyi destekleyen ifadeler ve mevcut sonuçlar çerçevesinde dikkatli ve sürekli yorumlama yapılan bir kişiye özgü eylem olarak tanımlamaktadır (Dewey, 1910 Akt: Gündoğdu, 2009)

Eleştirel düşünme, insanların bir amaç doğrultusunda ve kendi kontrolleri altında yaptıkları rutin ve kalıpların tekrarlanmasını önler, sunulan her bilgiyi test eder ve değerlendirir. Ayrıca önyargıları ve varsayımları süzgeçten geçiren ve farklı yönleri, uzantıları, anlamları sonuçları, fikirleri tartışarak analiz eder. Bu analiz sonucunda belirli düşüncelere varılır (Gürkaynak, Üstel ve Gülgöz, 2008).

Söylemez (2016), yaptığı araştırmada eleştirel düşünme tanımlarını incelemiş ve bu tanımların kilit noktalarını belirleyerek eleştirel düşünmenin birtakım özelliklerini ortaya koymaya çalışmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen eleştirel düşünme tanımlarında “*amaçlı ve kasıtlı eylem olması, bilgi toplama, akıl yürütme, esneklik, çıkarımda bulunma, değerlendirme, uygulama*” (Söylemez, 2016) başlıkları birbirini tamamlayacak şekilde ve pek çok noktada kesişen özellikler olarak belirlenmiştir.

Eleştirel bir düşünürün sahip olması gereken özellikler aslında eleştirel düşünme becerileri hakkında ipuçları da vermektedir. Ennis (1991) eleştirel bir düşünürün sahip olması gereken düşünme becerilerini 12 maddede toplamıştır. Geliştirilen düşünme becerileri 12 maddeden oluşturulmuş ve oluşturulan maddelerin daha iyi ifade edilmesi için her bir maddenin yanına bir soru ifadesi eklemiştir.

Bu maddeler ifade edilen bilginin anlamını kavrama, doğruluğunu ve ifadeler arası tutarlılığını yargılama, ifadenin sonuca ulaşıp ulaşmadığını denetleme, ifadenin kesinliğini denetleme, ifadenin kurallara bağlı olup olmadığını saptama, güvenilirliğini test etme, sonucunun savunabilirliğini yargılama, ifadenin ilişkili olup olmadığını tanımlama, herkes için geçerliliğini test etme, tanımın yeterliliğini sınama, ifadenin kabul edilebilirliği olarak ifade edilmektedir (akt. Tümkaya ve Aybek, 2008).

Dünya genelinde, 60 enstitü ve 250 araştırmacının katılımı ile gerçekleştirilen çalıştayda Yılmaz (2016), araştırmasının sonucunda kişiler için gerekli olan yüz yıl becerilerinin “düşünme biçimleri, çalışma biçimleri, çalışma araçları ve yaşam becerileri” olmak üzere dört kategori altında toplandığı ifade edilmiştir. Düşünme biçimleri olarak

belirtilen başlık altında eleştirel düşünme ve problem çözme başta olmak üzere yaratıcılık, karar verme ve öğrenme ile birlikte önemli beceriler olduğu saptanmıştır.

Problem, temelde bireyin bir amaca ulaşmada karşılaştığı çatışma durumudur (Çubukçu, 2014). Problem çözme davranışı, çocuğun ilk yaşlarında karşılaştığı bir durumdur. Küçük yaşta bir çocuğun küplerini üst üste koyabilmesi, ilkokul çağında ayakkabısını bağlamaya çalışması, bir araba tekerinin nasıl hareket ettiğini kavramaya çalışması o çocuk için mutlaka çözülmesi gereken bir problemdir. Eğer çocuk karşılaştığı durumlarla önceki yaşantılarıyla çözüm bulamazsa problemle karşılaşmış demektir. Daha detaylı açıklanacak olursa problem, karşılaştığı kişinin zihin karışıklığı nedeniyle çözmek istediği, ilk kez karşılaşıldığı için de standart bir çözümü olmayan ve problemi çözmeye çalışan kişinin bilgisini doğru kullanması sonucu ortaya çıkan sorun olarak tanımlanabilir (Türnüklü ve Yeşildere, 2005).

Dewey'e göre bir sorunu çözüme kavuşturmanın yolu altı aşamada gerçekleştirilir. Bu aşamalar:

- 1- Problem öncelikle hissedilir.
- 2- Problem tanımlayarak sınırlandırılır.
- 3- Problemin çözümünü sağlayacak bulgular saptanır.
- 4- Problemi çözüme ulaştıracak hipotezler belirlenir.
- 5- Hipotezler arasında çözüme yakın olanları seçilir.
- 6- Problem çözülerek sonuca ulaşılır (Baysal, 2005).

Problem çözme becerisi, bireyin çözüm bulmasına rehberlik edecek aşamaları öğrenme ve bunları birleştirerek problem çözüme kullanma düzeyidir. Bu noktada bireyler önce kavram ve kuralları oluşturup sonra bu kuralları sentezleyerek başarıya ulaşabilirler (Ramiszowski, 1986; akt. Bilen,2002).

Eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri şunlardır:

- Stratejik akıl yürütme yoluyla yeni anlamlar oluşturmak,
- Doğru karar verme becerisiyle karmaşık seçimler yapmak,
- Disiplinler arası ilişkileri kavramak.
- Farklı bakış açılarını netleştirmeye yönelik sorular oluşturmak ve bu soruları sormak.
- Soruları cevaplamak için bilgiyi sınırlandırmak, analiz etmek, sentezlemek ve problemi çözmektir (Trilling ve Fadel, 2009; akt. Dilekçi, 2021)

İletişim ve İşbirliği

Sosyal bir varlık olan insanın kendisini toplumdaki soyutlaması ve hiç kimse ile iletişim kurmadan yaşaması düşünülemez. Bu nedenle insanların iletişim kurması, bilgi alışverişinde bulunarak yaşaması gerekmektedir.

İletişim, insanların çeşitli yollar kullanarak bilgilerini, duygularını, düşüncelerini paylaştıkları psiko-sosyal bir süreçtir (Kaya, 2018). Hayatın her alanında bulunan iletişim, insanın varoluş yolunda ortaya çıkan ve her türlü değişimden etkilenen doğal bir ihtiyaçtır (Oskay, 1999).

Literatürde yer alan farklı tanım ifadeleri dikkate alındığında, en az iki sistem arasındaki bilgi alışverişi iletişim olarak temsil edilebilir. Bu süreç gerçekleşirken tek yönlü bir bilgi alışverişi olursa sadece bilgilendirme (enformasyon) olarak adlandırılırken, iki yönlü bilgi alışverişinde ise iletişim gerçekleşmiş olur. Bilgi, tek yönlü iletişim olarak bilinir ve bazı durumlarda iletişim haline gelebilir (Güven, 2016).

İletişim kavramının birtakım özellikleri vardır. Bu özelliklerin başında iletişimin dinamik bir olgu olması gelir. İletişim zaman içerisinde, teknolojiye, bilimde ve kültürde

gerçekleşen değişiklikler doğrultusunda sürekli bir biçimde kendisini yenileyerek varlığını sürdürür. İletişimin özelliklerinden diğeri, iletişimin bir süreç olmasıdır. İletişimin varlığından söz edebilmek için kaynak (gönderici), kodlama (şifreleme), ileti (mesaj), kanal, kod açma (şifre çözme), alıcı (hedef), geribildirim (dönüt), gürültü ve çevreden söz etmek gerekir. Çünkü iletişim birçok unsurun bir araya gelerek gerçekleştirildiği bir süreçtir. İletişimin özelliklerinden bir diğeri ise iletişimin insan ilişkilerinin bir sonucu olmasıdır. İnsanlık ile var olan iletişim, insanlık devamlılığını sürdürdüğü müddetçe varlığını koruyacaktır. İletişimin belli kalıplara bağlı olması da iletişimin taşıdığı bir diğeri özelliğidir. İletişim gerçekleştiği düzleme göre şekil alır ve bu kalıplara göre gerçekleşir. Bir okul ile işyerinde kullanılan iletişim kalıpları farklılık gösterebilmektedir. Diğeri taraftan iletişimin sağlanabilmesi için bir takım harf, rakam, sembol, sözcük, işaret, ses, görüntü, vücut dili, jest ve mimiklere vb. ihtiyaç vardır (Sarıyer, 2018).

İletişim becerisi “*Saygı ve empatiye dayalı, etkili dinleyebilen, somut konuşabilen, kendini uygun şekilde ifade edebilen, duygu ve düşüncelerini maskesiz kendi ağzından başkalarına aktarabilen, başkalarını küçük düşürmeden haklarını koruyan, sözlü ve sözsüz mesajlar arasında uyumu yakalayabilen, bireylerin toplum içinde yaşamalarını kolaylaştıran eylemler*” (Yüksel Şahin, 2008) olarak tanımlanır. Bu bilgilerden yola çıkarak birey diğeri insanlarla başarılı ilişkiler kurulabilirse hayatının her alanında işin büyük çoğunluğu halledilmiş olacaktır. Bu nedenle 21. yüzyılda bireylerin iletişim sağlaması için sahip olması gereken beceriler çok önemlidir (Yüksel, 2001).

21. yüzyılda bireylerin sahip olmaları gereken beceriler arasında iletişim ile birlikte iş birliği becerisi de bulunmaktadır. Bu yüzyılda öğrenciler genel akademik öğrenmeler ile yetinmemekte, daha fazlasına ihtiyaç duymaktadır. Her meslek için başarının kilit noktasında bulunan işbirliği, özellikle eğitim sürecinin kaçınılmaz bir gerekliliğidir. Öğretimde işbirliği becerilerinin dahil edilmesi, günümüz öğrencilerinin zorlukları yönetmelerine ve kaliteli bir eğitim almalarına olanak tanımanın anahtarıdır (Sparks, 2017).

İletişim ve işbirliği, 21. yüzyılın becerileri arasında önemli bir yere sahip olarak tüm bireylerin mutlaka sahip olması gereken iki değerdir. Bu iki beceri, diğeri becerilerin yanı sıra mutlaka öğretim programları içerisinde yer bulmalıdır.

Yaratıcılık ve Yenilenme

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan yaratıcılığın izlerini yaşamın her alanında görebilmekteyiz. Ateşin keşfedilmesi, farklı yerleri tanıma isteği, ilk kez aya ayak basılması ve sınırsız teknolojinin gelişmesine katkı sağlayan, insanları güdüleyen temel itici gücün merak ve dolayısıyla yaratıcı düşünce olduğu açıktır.

Yaratıcılık üzerine yapılan çalışmaların önde gelen isimlerinden biri olan Torrance (1968), yaratıcılığı bir eylem olarak tanımlamıştır. Yaratıcılığı; yaşadığı uyumsuzluğa karşı çözüm arama, bilgi birikimiyle öneriler sunma, bu önerileri değiştirebilme ve sonuca ulaşma olarak tanımlamaktadır (Çelebi Öncü, 2020).

Chien ve Hui'ye (2010) göre yaratıcı düşünce veya bireysel yaratıcılık, bireylerin değer yargılarını, yaşam biçimlerini etkileyen çevrelerde ortaya koydukları akıcı, özgün, ilham olabilecek nitelikteki bir süreçtir.

San (1982), var olan bilgilerden yeni, özgün bir şeyler ortaya çıkararak senteze varma, sorunlara farklı ve orijinal çözüm yolları bularak şemalar arası kurulmamış ilişkileri kurma, yeni deneyimler, fikirler ve ürünler ortaya koyma gibi bileşenlere yer vermiştir.

Yaratıcılık, her disiplinde 5N 1K gibi sorularının sorulmasıyla birden fazla farklı anlamları içermesinden dolayı geniş bir kavram olarak belirtilebilir (Yaşar, 2009). Yaratıcılık bilişsel bir süreçtir ve yaşamı boyunca elde ettiği bilgi birikimine göre yaratıcı olma derinliği de değişim gösterir (Yıldırım, 2003).

Yenilik ise üretim süreçleri, organizasyon ve yönetim uygulamaları mevcut bilgiden esinlenerek daha nitelikli ve kullanışlı yeni ürünlerin geliştirilmesi ile ortaya çıkmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2021).

Literatürde yenilik, birbirinden farklı iki yaklaşım ile karşımıza çıkmaktadır. Kimi durumlarda bir ürünün ortamda ilk defa karşımıza çıkması olarak ifade edilen bir şeyken; kimi durumlarda ise ilk defa ortaya yeni bir ürün çıkarma ve keşfetme süreci olarak ifade edilir (Oğuztürk, 2003).

Yaratıcılık yeniliğe temel teşkil eden fikirlerin üretilmesi yani yenilik sürecinin başlangıç aşaması kabul edilmektedir. Gerçek yaratıcılık kimsenin düşünmediğini düşünmek, herkesin baktığına bakmak ancak onların görmediğini görmek, kimsenin yapmadığını yapmaktır. Yenilik ise yaratıcı fikirlerin ekonomik değere dönüştürülme süreciyle ilgilidir.

2.2.2. Bilgi, Medya, Teknoloji Becerileri

Bilgi Okuryazarlığı

Bilgi okuryazarlığı; bireylerin, bilgiye ihtiyaç duyulduğu zamanı fark etmesini, gerekli bilgileri bulmasını, değerlendirmesini ve bilgiyi etkin biçimde kullanma becerisine sahip olmasını sağlayan kabiliyettir (ACRL, 2000). Toplumların bilginin önemini fark etmesiyle, bilgiye ulaşmadaki kanalların farklılık göstermesine ve ulaşılan bilginin analiz, sentez edilerek kullanılması durumu ortaya çıkmıştır. Bireylerin içinde bulunduğu çağa ayak uydurması için sürekli yenilikleri takip etme zorunluluğu ve bilgiye ihtiyaç duyduğu zaman nasıl erişilebilir olduğunu bilmesi de bu becerinin kazandırılmasını beraberinde getirmiştir. Bu beceriler Atakişi (2019) tarafından “*bilgi ihtiyacının farkında olma, bilgiye erişme ve elde etme, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi kullanma ve bilgiyi paylaşma*” olmak üzere beş başlık altında toplanmıştır.

Bilgi ihtiyacının farkında olma: Kişi, öncelikle bilgi eksikliğinin farkında vararak bu durumu telafi etmeye çalışması, araştırmaya ve öğrenmeye merak duyması, neyi ne derece bildiğini sorgulaması bu adımın başlangıcını oluşturmaktadır. Bu başlangıç sırasında bilgi okuryazarı bir kişi, bir konuda bilgiye sahip olmanın ihtiyacını fark eder, ihtiyacını nerede arayacağını bilir.

Bilgiye erişme ve bilgiyi elde etme: Bilgi ihtiyacının farkına varan öğrenci, araştırma planının taslağını oluşturup, konuyu daha fazla detaylandırabilir. İhtiyacı doğrultusunda gerekli stratejileri kullanarak bilgiye erişim sağlar.

Bilgiyi değerlendirme: Çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgiler eleştiri süzgecinden geçirilerek sentezlenir. Bilgi okuryazarı olan birey; ulaştığı kaynakların konusuna uygun olup olmadığını belirler. Bilgilerin nesnel olmasını sorgular. Ayrıca

erişilen bilgiler kategorize edilerek sınıflandırılır. Sınıflandırılan bilgiler içerisinde en uygunu seçilir.

Bilgiyi kullanma: Bilgi okuyazarı kişi elde ettiği bilgileri önceki birikimi ile sentezleyerek en doğru şekilde kullanır.

Bilgiyi paylaşma: Son adım olan bilginin paylaşılması, sentezlenerek elde edilen bilginin kayıt altına alınarak ilgili kişilere aktarılma becerisini de içermektedir. Bu aşamada, veriler belirli bir düzen haline getirilip en uygun ortam seçilerek karşı tarafa aktarılır.

Medya Okuryazarlığı

İletişim teknolojilerinin ulaştığı noktada artık insanlar hayatının her aşamasında medya ile iç içe yaşamaya başlamıştır. Dolayısıyla medyadan kendisine yönelen içeriklere de çok yüksek oranda maruz kalmaktadır. Bu maruz kalma durumları farklı araç ve kanallar yoluyla toplumlar üzerinde yoğun ve hızlı etki oluşturmaktadır. Bu durum bilinçli medya okuyazarı bireylerin yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır (Kurt ve Kürüm, 2010).

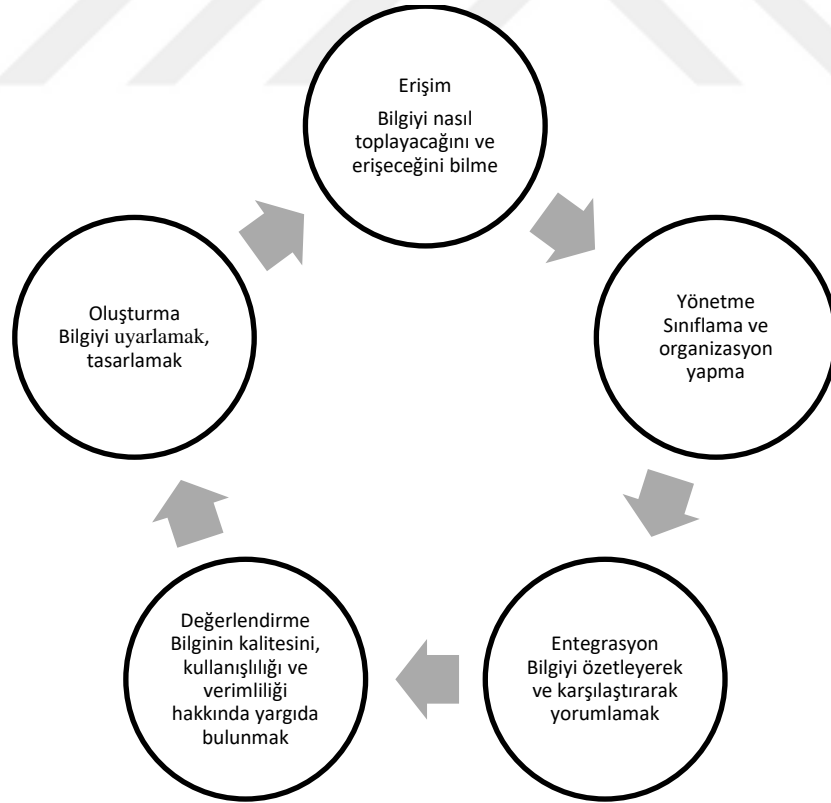
Medya okuryazarlığı; kitle iletişim araçlarındaki verilmek istenen iletilere ulaşma, bu iletileri çözümlenme, değerlendirme ve diğer kişilerle paylaşma yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Treske, 2006). Buna göre medya okuryazarlık becerisi kazanmış bir birey medyadaki mesajları doğru algılar, medya ürünlerine eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşır, medyada karşısına çıkan mesajların kurgusal ve gerçeklik durumlarını ayırt eder.

Medya okuryazarlığı becerisine sahip olan birey, ayrıca çevresindeki insanlarla etkili iletişim kurma, karar verme, kendini yönetebilme, insanlarla olumlu sosyal ilişkiler kurma gibi beceriler geliştirir. Literatürdeki araştırmalarda, bireylerin medya okuryazarlığı bilincine yeterince ulaşmadığı ve bu konuda eğitim almaları gerektiği vurgulanmıştır (Kalan, 2010). Bu sebeple medya okuryazarlığı becerisinin erken yaşlarda kazandırılması ve hayat boyu geliştirilerek devam ettirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Altun, 2008).

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı

Bilgi ve iletişim teknolojisinde yetkin; bilginin araştırılmasında, sorgulanmasında, işlenmesinde, sunulmasında ve değerlendirilmesinde teknolojiyi kullanmak için gereken becerileri kapsar. Bu okuryazarlık, bilgi teknolojisinin yerinde kullanımı hakkında bilinçli kararlar verme, teknolojileri kullanırken planlama yapma, kaynaklardan asıl bilgilere erişme, sayısallaştırılmış bilgilerin yararlılığını değerlendirme, sonuçlar çıkarma alt becerilerini içerir (Çıraklık ve Yaygın Eğitim Müdürlüğü, 2005).

BİT okuryazarlığı: “Bir bilgi toplumunda yararlı olmak için bilgiye erişmek, bilgiyi yönetmek, farklı bilgileri birleştirmek, elde edilen bilgileri değerlendirmek ve bilgi üretmek için dijital teknolojiyi, iletişim araçlarını kullanmak” ICT Literacy Panel (2002) şeklinde ifade edilmiştir. Bu tanıma göre BİT’in beş bileşeni vardır ve bu bileşenler birbirini takip etmelidir.

Şekil 1. BIT Bileşenleri (ICT Literacy Panel, 2002)

21. yüzyıl öğrencileri artık öğrenme kaynağı olarak ders kitaplarından daha çok açık eğitim kaynakları, web siteleri, tartışma forumları, viki ve bloglarını kullanmaktadırlar.

2.2.3. Yaşam ve Kariyer Becerileri

Esneklik ve Uyum

Uyum, bireylerin veya toplumların değişen durumlara, sistemlere veya pozisyonlara ayak uydurması, çevreye alışması veya entegrasyonudur. Esneklik ise bir sistemde meydana gelebilecek aksaklıklara karşı sistemdeki durumların esnetilmesi yani esneme halidir. 21. yüzyıla girerken, her ülkede eğitim programları gelişen şartlara ayak uydurabilmek için sürekli değişiyor veya güncelleniyor. Bu nedenle, ülkeler artık eğitim programlarını güncellerken daha esnek olmalıdırlar. Böylece programlar güncellendiğinde veya değiştirildiğinde durum derhal ihtiyaçlara göre uyarlanmalıdır. Bu nedenle öğrencilerin acil durumlara veya planlara, hatta yeni geliştirilen derslere anında uyum sağlaması, dolayısıyla öğrencilerin esnek öğretim yöntem ve becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. 21. yüzyıl esnekliği ve uyum yeteneği açısından da öğrencilerin alışılmışın dışında rol ve sorumluluklara ayak uydurabilmeleri, farklı farklı yerlerde ve farklı kurullarla çalışma koşullarına uyum sağlamaları beklenmektedir (Sarıgöz, 2021).

Girişimcilik- Öz Yönelim

Girişimcilik en genel ifadeyle bireyin risk alarak yaptığı atılımdır. Girişimcilik, bir problemi çözmek veya herhangi bir şey üretmek amacıyla ilgili unsurları en kazançlı koşullar altında bir araya getirebilmektir. Girişimci; öngörü sahibi olabilmeli, cesaret, kararlılık, sorumluluk alma özelliklerine sahip olmalıdır. Bu özellikleriyle girişimciler başkalarını motive edebilen liderlik özellikleri gösterirler. Ayrıca bu kişiler var olan fırsatları görebilirler ve yeni fikirlere açıktırlar. Son yıllarda girişimcilik birçok alanda sıklıkla vurgulanmaktadır. Çünkü mevcut ekonomik şartların ötesine geçebilmek için yeni fikirlerin ortaya konup uygulanması gerekir.

Bu beceriye sahip kişiler hedefi ve zamanı yönetebilmeli, bağımsız çalışabilmeli ve kendini yönetebilmelidir.

- Hedefi ve zamanı etkin kullanabilmek; ulaşılabilir hedefler belirleme ve zaman ile gerekli görevleri verimli bir biçimde yönetebilme yeteneğidir. Ayrıca bu becerinin kapsamında ulaşılabilecek tüm hedeflerin dengelenmesi anlamına gelir.
- Bağımsız çalışabilme: hedefleri yargıyı değiştirmeden tanımlama ve tamamlama yeteneğidir.
- Öz düzenleme becerisi yüksek olan öğrenci; kendine özgü öğrenme stillerini ortaya çıkarmak amacıyla belirlenmiş öğretim programlarının ötesine geçebilme ve yaşam boyu öğrenme hususunda kararlı olabilmek adına deneyimlerini irdeleyerek ilerleyebilme becerisidir (Battelle for Kids, 2020).

Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler

Sosyal beceri, ailede başlayıp yaşam boyunca devam eden, bireylerin birbirleriyle, çevresiyle veya toplumla olan her türlü iletişimleri ve her türlü arkadaşlık becerilerini de kapsayan, öğrenme yoluyla kazanılan beceriler ve davranışlarıdır.

Çoban'a (2019) göre sosyal ve kültürler arası beceriler, inovasyonu artırmak için farklı bakış açılarını kullanarak, uyum sağlamak için grupların kolektif zekâsından faydalanma, başkalarıyla verimli çalışma için kalitesi ve kültürel farklılıklar arasında köprü kurmaktır. Bu beceriler bireyin toplum tarafından değer görmesini sağlar. 21. yüzyıl yaşam ve meslek becerilerinde bireylerden istenen bazı sosyal ve kültürlerarası beceriler vardır.

Sosyal ve kültürler arası beceriler şunlardır:

- Diğer insanlarla uyum sağlamak ve onlarla iş birliği yapmak,
- Birlikte olduğu gruplar için uygun, ortak anlayış oluşturmak.

- Gelişim sağlamak ve çalışma standartlarını artırmak üzere kültürler arası farklılıkları görmek ve yeni bakış açıları edinmek (Trilling ve Fadel, 2009).

Üretkenlik Ve Sorumluluk

Üretkenlik ve sorumluluk birbirleriyle iç içe becerilerdir. Üretkenlik, hedefler doğrultusunda ihtiyaçların saptanarak zamanın etkili planlanmasıyla ürün ortaya koyma becerisidir. Sorumluluk ise ürün oluşturma sürecinde görev alarak, ürünün tüm sonuçlarını üstlenebilmektir. Ürünle ilgili hesap verebilir bir konumda olmaktır (Uluyol ve Eryılmaz, 2015).

21. yüzyıl yaşam ve meslek becerilerinde bireylerden istenen bazı üretkenlik ve sorumluluk veya hesap verebilirlik becerileri vardır. Bu becerilerden birincisi; işi sağlam, kaliteli ve zamanında üretilmek için belirli standart ve hedefler belirleyerek bu hedeflere ve standartlara uymaktır. İkincisi ise işyerinde ılımlı, olumlu ve pozitif düşüncelere dayanan bir iş ortamı yaratarak titiz ve sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturmaktır.

Liderlik ve Sorumluluk

Liderlik, şartları belirlenmiş, hitap ettiği topluluğun amaçlarını gerçekleştirmek için başkasının faaliyetlerini etkileme ve yönlendirmesidir (Koçel, 2010). Lider, bir grup insanı belirli amaçlar çerçevesinde bir araya getirebilme, onları harekete geçirme ve yönetme sanatıdır (Eren, 2001).

21. yüzyıl yaşam ve meslek becerilerinde bireylerden istenen bazı liderlik ve sorumluluk alma becerileri vardır. Bu becerilerden bazıları:

- Çalışanları bir görüş etrafında toplayarak belirlenmiş bir hedefe yönlendirmek ve bireyler arası çıkabilecek problemleri çözebilmek için bu becerileri kullanmak,
- Belirlenen hedeflere ulaşabilmek için diğer çalışanlarla güç birliği yapmak,
- Karakterli, ilkeli, sağlam ve etik davranışlar sergilemek,

- Toplumun yararına olacak projeler üretmeyi düşünmektir.

2.3. 21. Yüzyıl Öğretmen Profili

Öğretmen eğitimi, insan yetiştirme'nin ayrılmaz bir parçası olduğundan (Aslan, 2003) devam eden değerlendirme sürecinde öğretmen eğitimi sisteminin tüm unsurları sorgulanmalıdır. Öğretmenlerin şimdi ve gelecekte ihtiyaç duyulan nicelik ve nitelikte yetiştirilmesi için sürekli iyileştirilme çalışmaları yapılmalıdır (Atanur Başkan, Aydın ve Madden, 2006).

21. yüzyıl becerilerinin günümüz eğitim sistemine entegre edilmesinde ve öğrencilere kazandırılmasında öğretmenler önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle öğretmenler, öğrenme öğretme sürecinde öğrencileri, meslektaşları ve toplumu etkileyen, olumlu modeller sunan ve mesleki uygulamayı zenginleştiren herkes için yaratıcı fikirler tasarlama, uygulama, değerlendirme gibi becerilere sahip olmalıdır (Günüç, Odabaşı & Kuzu, 2013).

Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri adıyla yapılan çalışmanın sonucunda öğretmen nitelikleri olarak bazı kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler: “*Kişisel ve mesleki değerler, öğrenciyi tanıma, mesleki gelişim, öğrenmeyi, değerlendirme ve izleme, öğrenme ve öğretme süreci, toplum, okul, aile ilişkileri ile içerik ve program bilgisi*” (MEB, 2008) olarak altı ana yeterlik alanı şeklinde sunmuştur.

MEB ifade edilen yeterlik alanlarında öğretmenlerden “*kendilerini değerlendirmelerini, gelişim içinde olmalarını, eğitim durumlarını iyi test edebilmelerini, mesleki gelişimini sağlayacak faaliyetlere katılmalarını ve bunlara ek olarak öğrencilerine inanç duymalarını, onların gelişimini takip ederek çıkarımlar yapmalarını*” (MEB, 2008) beklemektedir.

Öğretmenlerin belirli standartlarda uyumlu bir biçimde çalışmalarına yararlı olabilmek ve tüm paydaşlar için geçerli standartlar oluşturulabilmek adına en kapsamlı

çalışma ISTE (International Society for Technology in Education) tarafından yapılmıştır (Voogt ve Roblin, 2012). Bu çalışmaya göre meslektaşlarıyla öğrenme ağları oluşturmak, başarıları desteklemek için lider olmak, öğrencilere sosyal deneyimler kazandırmak amacıyla sanal topluluklar kurmak, diğer öğretmenlerle işbirliği yapmak, özgün, bilimsel, farklı problemleri çözmeye teşvik edecek eğitim ortamları hazırlaması beklenmektedir.

Günümüzün gelişen teknolojileri ve toplumun bilgi ve beceri düzeyinin artması dolayısıyla öğretmenlerin güncel durumları takip etmesi beklenmektedir. Bireyin bu gelişmelere uyum sağlayabilmesi ve değişen koşulların şartlarını yerine getirebilmek için gelişen sürecin içerisinde yer almalıdır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Kıyıkçı (2021), yüksek lisans çalışmasında HBDÖP'nin ve Uygulamalarının 21. yüzyıl beceri durumunu incelemiştir. Araştırmada nitel araştırma türlerinden doküman analizi yöntemini kullanmıştır. Çalışmada 2018 HBDÖP birinci, ikinci, üçüncü sınıf düzeylerinde yer alan kazanımların analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda programda yer alan kazanımların bütün sınıf düzeylerinde en çok öğrenme ve yenilik becerilerinin geliştirmeye yönelik olduğu, bu beceriler arasından en fazla eleştirel düşünme ve problem çözme becerisine yer verildiği, en az ise bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığına yer verildiği tespit edilmiştir.

Kaya (2020), çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile girişimcilik beceri düzeylerini çeşitli değişkenler açısından inceleyerek, öğretmen adaylarının bu becerilere ilişkin görüşlerini almayı amaçlamıştır. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının girişimcilik becerilerine yönelik öz yargılarının yüksek olduğu, bu beceri ile 21. Yüzyıl becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ekşioğlu (2021), yaptığı araştırmada temel amaç Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerini fen bilimleri dersi ile bütünleştirme yeterliklerini ortaya çıkarmaktır. 21. yüzyıl öğretmen becerileri kullanım yeterliklerinin; branş, cinsiyet, hizmet yılı ve çalıştığı kurum açısından nasıl

etkilediğini incelenmiş ve bu değişkenlerin 21. yüzyıl öğretmen becerilerinin derslerine bütünleştirme yeterlikleri arasında bir ilişki olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmasını nicel araştırma türlerinden karşılaştırma türü tarama modeliyle desenlemiştir. Sonuç olarak fen bilgisi ve sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl öğretmen becerilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin dört yıl boyunca aynı öğrencilerle çalışması gibi birçok faktör nedeniyle fen bilgisi öğretmenlerine göre beceri düzeyi daha yüksek bulunmuştur.

Barası (2020), çalışmasında 2018 yılında güncellenen ortaokul Türkçe dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerilerini kapsama durumunu ve Türkçe öğretmenlerinin programa entegre edilen 21. yüzyıl becerilerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmada doküman analizi yapılmış ve eğitim programının tüm öğeleri ayrı olarak incelenmiştir. Sonuç olarak programın ilk boyutunu oluşturan amaç ve kazanımlarında 21. Yüzyıl becerilerinin tamamına yer verildiği; iletişim, karar verme, üretkenlik, eleştirel düşünme becerilerini yansıtan amaç ve kazanımlara programda oldukça fazla yer verildiği görülmüştür. Ek olarak yenilikçilik, medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, girişimcilik gibi becerileri yansıtan kazanımların sayısının diğerlerine göre az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Voltanen ve diğerleri (2021), çalışmanın asıl amacını öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sırasında 21. yüzyıl becerilerinde ve algılarında olası değişiklikleri saptamak olarak tasarlamışlardır. Bu çalışma öğrenme becerilerini, işbirliğini ve BİT'i kapsamaktadır. Araştırmada veriler parça parça toplanmış olup, gönüllü katılımdan dolayı katılımcı sayısı 209-267 arasında değişiklik göstermektedir. Sonuç olarak öğretmen adaylarının bakış açısının üç alanın farklı görüldüğünü göstermektedir. Öğrenme becerileri ve işbirliği eğilimleri, eğitimde BİT'i kullanma becerilerinin aksine istikrarlı değerlendirilmelerle alındığı gibi ortaya çıkmaktadır.

Chalkiadaki (2018), İlköğretimde 21. Yüzyıl Beceri ve Yetkinliklerinin Sistemik Bir Literatür Taraması adlı çalışmasında incelenen metinlerin analizinin ilk aşaması olarak, metinlerin yazarlarının tartışmalarına temel olarak benimsedikleri 21. yüzyıl becerilerinin tanımına odaklanmıştır. Bu araştırma sorusunun tartışılmasının amaçları doğrultusunda beceriler, kişisel beceriler, kişilerarası ve sosyal beceriler, bilgi ve bilgi yönetimi ve dijital

okuryazarlık olmak üzere dört geniş beceri kümesinde kategorize edilmiştir. Çalışmanın sonucunda BİT, küreselleşme ve inovasyona duyulan ihtiyaç, dolayısıyla öğrencilerin ilgili beceri ve yetkinlikleri geliştirme ihtiyacını vurgulamaktadır. Bununla birlikte, özellikle ilköğretim bağlamında, bireylerin kişisel ve sosyal ihtiyaçları ile çoğunlukla mesleki başarı ile ilgili sonuç odaklı beceri gelişimi arasında bir dengenin sağlanmasına özel dikkat gösterilmesi yazar için endişe kaynağı olmaya devam etmektedir.

Namsone ve diğerleri (2016), çalışma grubunu beş ila on yıllık deneyime sahip olduğu bilinen on üç okulun öğretmenlerini kapsayacak şekilde belirlemişlerdir. Çalışmanın amacı ilköğretim öğretmenleri için derse dayalı bir mesleki öğrenme modelinin uygulanmasında iki yıllık deneyimi tanımlamayı ve analiz etmeyi amaçlamaktadır. Ampirik veriler, iki yıl boyunca iki öğretmen ekibinin deneyimini ve mesleki gelişimini belgeleyen bir vaka çalışması tasarımı ile toplanmıştır. Sonuçlar, derse dayalı bir mesleki öğrenme modelinin ilköğretim öğretmenlerine 21. yüzyıl becerilerini öğretmede yardımcı olabileceğine dair ilk ölçülebilir kanıtı göstermektedir. Bununla birlikte, karşılıklı öğrenme yoluyla okuldaki işbirliğini geliştirmeye daha fazla odaklanmaya devam edilmesi sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler, öğrencilerde temel 21. yüzyıl becerilerini geliştirme konusunda deneyim kazanmış, öğretmenler işbirliği ve yansıtma becerilerini önemli ölçüde geliştirmiş, karşılıklı ders gözleminin önemi ve mesleki gelişimlerinin analizi konusunda güvence kazanmıştır.

Kim, Raza, ve Seidman(2019), çalışmasında öğretim süreçlerinin sosyal kalitesini bağlama dayalı bir şekilde ölçme ihtiyacına odaklanmaktadır. Öğretmenlerin sınıf içerisinde uygulama süreçlerini geliştirmek ve ölçmek için yapılan bu çalışmada Uganda (ortaöğretim), Hindistan (ilköğretim) ve Gana (okul öncesi) boyutlarını ele alarak yürütülmüştür. Çalışmada iddia edildiği gibi, öğretmenlerin değerlendirilmesine ve mesleki gelişimleri ile ilgili bağlamlar bakımından daha fazla dikkate alınmasına büyük bir ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu kuşağın öğrencilerini yetiştirmek için 21. yüzyıl öğrenen becerilerine odaklanmak ve bu beceriler odağında öğretmenlerin eğitimlerini revize etmek gerekmektedir.

Cretu (2016), Gelecekteki Öğretmenler İçin 21. Yüzyıl Becerilerini Geliştirmek adlı çalışmasının odağını 21. yüzyılın bir parçası olan yaratıcılık, eleştirel düşünme, iletişim ve işbirliği olmak üzere dört beceri oluşturmaktadır. Bu araştırma, 2015-2016 eğitim-öğretim yılının ilk döneminde Sibiu Lucian Blaga Üniversitesi'nde İlköğretim ve Okul Öncesi Eğitim Pedagojisi adı verilen ilköğretim öncesi ve ilköğretim öğretmenlerinin eğitimi için üç yıllık bir lisans eğitim programına kayıtlı 22 öğrenciyi içermektedir. Bu öğrenciler, ilköğretim öncesi ve ilköğretim öğretmenleri için öğretmen yetiştirme müfredatının bir parçası olan Öğretim Teorisi ve Metodolojisi Disiplini'ne haftada 2 saat ders etkinliği ve 2 saat seminer ile katılmışlardır. Öğrencilerin okul öncesi ve sonrası eğitimin tasarımı, uygulanması ve değerlendirilmesi konularında beceri kazanmalarına yardımcı olmuştur. Sonuç olarak öğrencilerin dört beceriyi geliştirme fırsatlarına ilişkin olumlu algıladıkları ilişkin yanıtlar verilmiş ancak bu becerilerin gelişim büyüklüğüne kıyasla, öğrenciler için bu becerilerin öğretimi ve değerlendirilmesi ile ilgili bileşen için daha düşük değerler saptanmıştır. Çalışma sonunda en çok kullanılan kelimelerin mikro öğretim oturumları, akranların bir arada olması, öğretmenden geri bildirim olmuştur.

Timothy, Unwin, Scherer, ve Gardiner (2021), Dördüncü Sanayi Devrimi'nde 21. Yüzyıl Becerileri İçin Öğretmen Formasyonu Eğitimi: Kapsamlı Bir İnceleme adlı çalışmasında literatür taramasını kullanarak geniş çaplı bir araştırma oluşturmaya çalışmıştır. Araştırmacı yaptığı bu çalışmada iki soruya yanıt aramıştır. Bunlardan ilki üniversitelerin, öğretmen adaylarını Endüstri 4.0 bağlamında ortaya çıkan kişilerarası beceri ve yeterliliğe nasıl hazırladıklarıdır. İkincisi ise Endüstri 4.0 bağlamında karşılaşılan zorlukların neler olduğu sorusudur. Bu sorular ışığında öğretmen adaylarını etkin bir şekilde Endüstri 4.0'ın gerçeklerine hazırlamamız gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Endüstri 4.0'ı yansıtan ve dikkate alan çerçeveleri ve değerlendirmeleri anlamaları, geliştirmeleri gerektiği üzerine vurgu yapılmıştır. Çağın teknolojileriyle sürdürülebilir ve yenilikçi bir şekilde etkileşime girebilmenin karşılaşılan zorlukların çözümü olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu tür çalışmalarda kısa sürede ilerleme kaydedilmesine rağmen çok sınırlı çalışma yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu başlık altında araştırma boyunca izlenen yol olan yöntemi oluşturan araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama ve veri analizi hakkında bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, araştırmanın amacına yönelik verileri elde etmek için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, insanların deneyimlerini, algılarını, davranışlarını ve inançlarını derinlemesine incelemeyi amaçlayan, araştırma tasarımı yönelik insan odaklı bir yaklaşımdır. Bireylerin olaylara yükledikleri anlamları inceler ve insanların neyi niçin yaptıklarını ve düşündüklerini anlamaya yönelik bir pencere açar (Given, 2021).

Merriam (2018), nitel araştırmanın doğasını anlamak için mevcut bilgilerden yola çıkarak birkaç özelliği vurgulamıştır. Nitel araştırmaların amacının, insanların olayları açıklığa kavuşturma sürecinin çerçevesini oluşturmak ve deneyimlerini nasıl ifade ettiklerini tarif etmek üzerine olduğu vurgulanmıştır. Araştırmanın amacı, süreci anlamak olduğundan anında karşılık verebilen ve uyum sağlayabilen bir insan, veri toplama ve analiz sürecinde en uygun araç görevindedir. Nitel çalışmalarda araştırmacı veri toplama sürecinde özelden genele bir yol izler. İzlenen bu yolda kavram, hipotez ve teori oluşturmak için veriler toplanır. Toplanan veriler zengin ve nitelikli betimlemeler kullanarak rapor edilir.

Nitel araştırma yöntemi, her araştırmanın ihtiyacı gereği yapısında farklı desenleri barındırır. Araştırmaya özgü seçilen desen, araştırma basamaklarının birbiriyle tutarlı ve amacına uygun bir biçimde gerçekleştirilmesi açısından yol gösterir. Sosyal bilimlerdeki kavram, ilke ve yaklaşımlardan etkilenen nitel araştırma desenleri, farklı yaklaşımları ve gelenekleri yansıtır. Ancak bu desenler birbirinden net çizgilerle ayrılmaz.

Temel sınıflamalar incelendiğinde nitel araştırmanın desenlerinin

- *Kültür Analizi*
- *Fenomenoloji*
- *Kuram Oluşturma*
- *Durum Çalışması*
- *Eylem Araştırması* olduğu görülmüştür (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Bu sınıflandırma içerisinde yer alan desenler incelendiğinde araştırmanın amaca uygun gerçekleşmesi açısından Durum Çalışması deseni ile araştırmayı yürütmenin uygun olacağına karar verilmiştir.

Durum çalışması, araştırmacının gerçek yaşam, mevcut sonlu sistem veya çoklu kısıtlı sistemler hakkında belirli bir süre boyunca gözlemler, görüşmeler, belgeler yoluyla ayrıntılı bilgi topladığı ve böylece bir durum ortaya çıkardığı nitel bir araştırma yöntemidir (Creswell, 2020).

Yapılan araştırmanın sorusu betimleyici veya açıklayıcı bir soruya yanıt aranacaksa ya da olguları gerçek dünya ortamlarında incelemenin önemini vurgulanacaksa türetilmiş verilere dayalı veriler yerine doğal ortamlardan veri toplamak en iyisidir. Bu gibi durumlarda durum çalışması araştırma için en iyi seçenektir (Yin, 2017, s. 4-5).

Durum çalışması tasarlarken ilk olarak çalışacak durumun tanımlanması daha sonra tanımlanan durumun tekli bir durumdan mı yoksa çoklu bir durumdan mı oluşacağına karar verilmelidir. Bu sebeple durum çalışmasının genel karakteristik özelliklerine bakarak dört temel durum çalışması deseninden söz edilebilir: *Bütüncül tek durum deseni*, *iç içe geçmiş tek durum deseni*, *bütüncül çoklu durum deseni*, *iç içe geçmiş çoklu durum deseni* (Yin, 2017).

Bütüncül tek durum deseni: Desenin tek bir analiz birimi bulunur. Bunlar bir birey, bir kurum, bir program olabilmektedir. İyi tanımlanmış bir kuram olduğunda, temel kriterlere uymayan, benzeri olmayan durumların çalışılmasında bu desen kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Araştırmada tek program ve tek bir analiz birimi olması sebebiyle bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2020 - 2021 eğitim öğretim yılında Balıkesir-Bandırma ilçesinde yer alan devlet ve özel okullarda yer alan 11 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinden biri teknik sorunlardan dolayı katılım sağlayamamıştır. Görüşme yapılan 10 öğretmenin 8'i devlet okulunda görev yaparken 2'si özel okulda görev yaptığını belirtmiştir.

Tablo 3

Katılımcı profili

Belge Adı	Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Eğitim	Okul Türü
1	Erkek	39 Yıl	Lisans Mezunu	Özel Okul
2	Kadın	32 Yıl	Lisans Mezunu	Devlet Okulu
3	Kadın	31 Yıl	Eğitim Yüksek Okulu	Devlet Okulu
4	Kadın	32 Yıl	Lisans Mezunu	Devlet Okulu
5	Erkek	16 Yıl	Lisans Mezunu	Devlet Okulu
6	Kadın	15 Yıl	Lisans Mezunu	Devlet Okulu
7	Kadın	33 Yıl	Lisans Mezunu	Devlet Okulu
8	Kadın	8 Yıl	Lisans Mezunu	Özel Okul
9	Erkek	18 Yıl	Lisans Mezunu	Devlet Okulu
10	Erkek	11 Yıl	Lisans Mezunu	Devlet Okulu

Araştırmanın bulgularını açıklaması adına görüşmelerden elde edilen katılımcı profili Tablo 3'te sunulmuştur. Çalışmaya katılan katılımcılar K1'den K10'a kadar kodlanmıştır. K1 ve K5 arası katılımcılar birinci odak grubu, K6 ve K10 kodlu katılımcılar ikinci odak grubu oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan katılımcıların 6'sı kadın 4'u erkektir. Katılımcıların 2'si mesleki kıdemlerini 32 yıl olarak belirtmişlerdir. Katılımcıların mesleki kıdemleri sırasıyla; 39, 31, 16, 15, 33, 8, 18, 11 yıldır. Katılımcıların 9'u lisans mezunu, 1'i eğitim yüksek okul mezunu olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 8'i devlet okulunda 2'si ise özel okulda çalışmaktadır.

3.3. Veri Toplama

Çalışmada veri toplama tekniklerinden biri olan odak grup görüşmesi kullanılmıştır. Odak grup görüşmesi, ortak özelliklere sahip sınırlı sayıda katılımcıyla ve bir moderatör ile gerçekleştirilen, katılımcıların ifadelerini gizlemelerine gerek kalmadan etkileşimli veri toplamayı amaçlayan veri toplama tekniğidir (Gülcan, 2021). Araştırmada elde edilmek istenen verilere ulaşmak için araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Araştırma için amaçlı örneklem türlerinden biri olan ölçüt örnekleme seçilmiştir. Ölçüt olarak en az 5 yıl mesleki kıdemi olması ve en az iki sınıf düzeyinde hayat bilgisi dersi okutmuş olma kriteri uygulanmıştır. Bu kriter sonucunda 11 sınıf öğretmeni seçilerek iki odak grup oluşturulmuştur. Her grubun heterojen dağılmasına dikkat edilmiştir. 1 katılımcı teknik sebeplerden dolayı katılamayacağını belirtmiştir. Bu sebeple görüşme 10 kişi ile gerçekleştirilmiştir.

Görüşme öncesi tüm katılımcılar, çalışmanın amacı, odak grubun özelliği, görüşmenin kuralları hakkında bilgilendirilmiştir. Verilerin toplanma aşaması pandemi şartları gereği ZOOM uygulaması üzerinden gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye başlarken ses ve görüntü kaydı alınması için katılımcılardan gerekli izinler alınmıştır. Araştırmada gizlilik etiğine bağlı kalarak katılımcılara K1'den K10'a kadar kodlar atanmıştır. K1, K2, K3, K4, K5 birinci odak grup; K6, K7, K8, K9, K10 ikinci odak grup olarak

oluşturulmuştur. Katılımcılar kodlanarak kişisel bilgileri korunmuş, veri toplama sürecinde düşüncelerini saklamadan katılım göstermeleri sağlanmıştır.

Görüşmeler, araştırmacının katılımcılara odak grup formunda yer alan 6 soruyu sorması ve cevapların alınması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Birinci odak grup 3 oturumdan oluşan toplam 100 dakika; ikinci odak grup 2 oturumdan toplam 80 dakika sürerek görüşme tamamlanmıştır.

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada elde edilmek istenen verileri ilkokulun ilk üç sınıfında görevli sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ayrıntılı olarak belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından odak grup görüşme formu hazırlanmıştır.

Odak grup görüşmesinde bulunan 6 soru yarı yapılandırılmış biçimde hazırlanmıştır. İlgili literatür taraması yapılarak hazırlanan sorular, araştırmayı temellendirecek düzeyde biçimlendirilmiştir. Sorular tanımlayıcı, geçiş, anahtar, araştırma ve kapanış niteliği taşıyacak şekilde kademeli olarak sıralanmıştır. Görüşme Formu Ek 2’de verilmiştir.

Aracın hazırlanma süreci aşağıda verilmiştir. Öncelikle konuyla ilgili detaylı bir literatür taraması yapılarak görüşme için ana başlıklar belirlenmiştir. Ana başlıkların belirlenmesiyle birlikte araştırmacı tarafından 6 soru hazırlanmıştır. Hazırlanan soruların kolay ve anlaşılır olmasına, konunun odak noktasından uzaklaştırmayacak şekilde biçimlendirmesine ve katılımcıları yönlendirmeyecek soruların sorulmasına dikkat edilmiştir. Ardından görüşme formunu geliştirmek için Sınıf Eğitimi ve Türkçe Eğitimi alanından uzman görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler sonucunda veri toplama aracı yeniden biçimlendirilerek Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’ne başvuruda bulunulmuş, resmi olarak izin süreci başlatılmıştır. İlgili İzin Ek-3’te yer almaktadır.

Gerekli izinlerin ardından araştırmacının ve 4 sınıf öğretmeninden oluşan 1 grup ile online platformda pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında yaşanan sorunlar not edilerek yapılacak odak grup için önlemler alınmıştır.

3.5. Veri Analizi

Nitel araştırmalarda veri analizi; verilerin hazırlanıp düzenlenmesi, kodlanmasını ve kodların bir araya getirilerek temalara dönüştürülmesi, daha sonra verilerin çeşitli formlar kullanarak sunulmasını içermektedir (Creswell, 2020). Bu araştırmada elde edilen veriler tematik analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Tematik Analiz

Tematik analiz, elde edilen verilerdeki temaları belirleme, analiz etme ve raporlamaya yönelik, verilerin birimler halinde düzenlenmesini ve açıklanmasını sağlayan bir yöntemdir (Boyatzis, 1998). Tematik analizin aşamaları şu şekilde sıralanabilir:

- Veriye aşına olunması, verinin yazıya geçirilmesi ve tekrar okunması
- İlk kodların hazırlanması
- Kodların temalar altında birleştirilmesi
- Her temanın açıkça tanımlanması ve isimlendirilmesi
- Çarpıcı alıntıların seçilmesi, seçilen alıntıların analiz edilerek araştırma amacıyla ilişkisinin kurulması ve analizlerin rapor haline getirilmesidir (Braun ve Clarke, 2019).

Araştırmada ilk olarak zoom görüşmelerinden elde edilen görüntüler deşifre edilmiştir. Deşifreler MAXQDA 2020 programına aktarılmıştır. Veri görselleştirme araçlarının sıklıkla kullanıldığı, sınırlı istatistiksel analizlere ek olarak karma araştırma yöntemlerinde de kullanılabilen MAXQDA programı, elde yapılan analizlere göre verilerin daha sistematik bir şekilde analizi sağlamaktadır (Kuckartz ve Radiker, 2019). MAXQDA 2020 programına aktarılan verilerin analizinde özelden genele doğru bir yaklaşım benimsenmiştir. Veriler birkaç kez okunarak ilk kodlar oluşturulmuştur. Birbiri ile ilişkili kodlar, temalar altında birleştirilerek isimlendirilmiştir. Daha sonra, elde edilen temalar

açık bir dil ile ifade edilmiştir. Son olarak, araştırmacı, elde edilen bulgulara anlam kazandırmak amacıyla bulguları yorumlamış ve çeşitli görseller ile desteklemiştir.

3.6. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Uygulamada gösterilen özen ve dikkat araştırmanın güvenirliliğini arttıracaktır. Nitel araştırmalarda güvenirliliğin sağlanması için uygulamada etik davranmak gerekir. Araştırmalarda güvenirlilik; inanırlık, nakledilebilirlik, doğrulanabilirlik kavramları ile sağlanmaktadır.

Araştırmada inanırlığı sağlamak adına üye kontrolü ve üçgenleme tekniği kullanılmıştır. Üye kontrolü, araştırmacı tarafından seçilen her odak gruptan bir katılımcının ifade edilen düşüncelerin doğru olup olmadığı sorgulamasıyla gerçekleştirilmiştir. Üçgenleme tekniği ise araştırma öncesi HBDÖP detaylı bir şekilde incelenmiş, görüşmelerden veri elde edilirken araştırmacı tarafından gözlem notları alınmıştır.

Araştırmanın tutarlılığını sağlamak adına denetleme tekniği uygulanmıştır. Verilerin nasıl oluşturulduğu, kodların ve kategorilerin oluşturulma sürecinde kararların nasıl verileceğine dair detaylı bir inceleme ortaya koyulmuştur. Araştırma kapsamında oluşturulan kod kitabı Ek 4'te gösterilmiştir. Ayrıca araştırma deseni, toplanan veriler üç farklı anabilim dalında görev yapan öğretim üyesi tarafından incelenerek dönütleri alınmıştır. Araştırmanın nakledilebilir olması için çalışma grubunun seçimi ve büyüklüğü kontrollü ve özenli yapılmıştır. Ayrıca çalışma grubu ile gerçekleştirilen görüşmelerin toplam süreleri ve görüş bildirme sayıları Ek 5'te gösterilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın problemleri ve alt problemlerine ait bulgular sırasıyla sunulmaktadır.

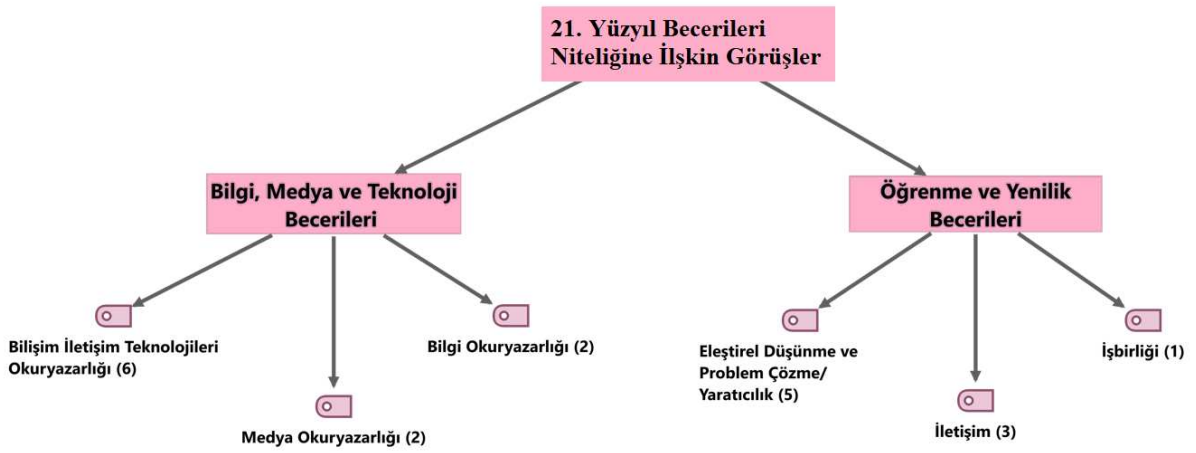
Çalışma Şekil 2’de görüldüğü üzere 4 tema altında şekillendirilmiştir. Bunlar; 21. Yüzyıl Becerileri Niteliğine İlişkin Görüşler, 21. HBDÖP Kapsamına İlişkin Görüşler, 21. Yüzyıl Becerilerini Geliştirmek İçin Kullanılan Yöntemler, 21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Sürecindeki Sorunlardır.

Şekil 2. 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma açısından hayat bilgisi öğretim programının yeterliliğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi konusuna ait temalar gösterimi

4.1. 21. Yüzyıl Becerileri Niteliğine İlişkin Görüşler

Araştırmanın ilk teması olan 21. yüzyıl becerileri niteliğine ilişkin görüşler temasına ait kod alt kod modeli Şekil 3’de görülmektedir. 21. yüzyıl becerileri niteliğine ilişkin görüşler 2 alt tema altında incelenmiştir. Bu kategoriler; bilgi, medya ve teknoloji becerileri ve öğrenme ve yenilik becerileridir.

Şekil 3. 21. Yüzyıl becerileri niteliğine ilişkin görüşler temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli

4.1.1. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

21. Yüzyıl Becerileri Niteliğine İlişkin Görüşler temasının ilk kategorisi olan bilgi, medya ve teknoloji becerileri katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; bilişim iletişim teknolojileri okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve bilgi okuryazarlığı olmak üzere 3 kategori ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından sıklıkla ifade edilen kod bilişim iletişim teknolojileri okuryazarlığı kodudur. Katılımcılar 21. yüzyıl ile birlikte teknolojinin ön planda olduğunu, pandemiyle de bu teknolojik ortamın daha da arttığını bu yüzden de bilişim iletişim

teknoloji okuryazarlığını öğrencilere aktarmak gerektiğini belirtmişlerdir. K5, K6 ve K7 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Daha çok teknolojiyi çağrıştırıyor tabi ki. Özellikle uzaktan eğitim süreciyle beraber çocukların hayatına birebir girdi artık. Ne kadar uzak tutmaya çalışsak da bizler içerisine soktuk. Ancak bunun çocuklara daha verimli bir kullanımı, güvenli bilgi akışını sağlanmasının belirtilmesi gerekiyor.....O yüzden biz öğretmenlerin hayat bilgisi sürecinde özellikle teknoloji kullanımını çok daha iyi aktarmamız gerekiyor. Hayat bilgisi programlarının konularına bunların eklenmesi gerekiyor bence.” (K5)

“Daha çok teknolojinin gündeme geldiğini görebiliyoruz. Bunu pandemi döneminde uzaktan eğitimde de gördük. Hayat bilgisinde bu yüzyılda bilmeyen öğretmenlerin bile birçok programa eriştiğini fark ettik. O yüzden ilk etapta teknolojik ve onun beraberinde getirdiği programları empoze etmeye başlamalıyız.” (K6)

“21. yüzyıl becerileri deyince hemen aklımıza ne geliyor, teknoloji geliyor, teknolojik ürünleri daha çok kullanmak geliyor. İşte pandemi süresinde uzaktan eğitim. Herkese işte tablet lazım, bilgisayar lazım araçları kullanırmak istiyorum.” (K7)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod medya okuryazarlığı kodudur. Katılımcılar 21. yüzyıl ile birlikte, hayat bilgisi dersi kapsamında, öğrencilere medya okuryazarlığını, sosyal medyanın doğru kullanımını kapsayan derslerin verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. K4 ve K10 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Yüzyıl becerileri diyince....hayat bilgisi dersi içerisinde medya okuryazarlığı, sosyal medyanın doğru kullanımı, teknolojik okuryazarlık, ile bütünleştirmek bu şekilde öğrencilere vermek gerektiğini düşünüyorum. 21. yüzyıl becerileri de aslında bunlardan oluşmalı. Medya okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı ve sosyal medyanın anlamlı bir şekilde aktarılması gerektiğini düşünüyorum.” (K4)

“21. yüzyıl becerilerini ele aldığımız zaman burada tabi ilk önce teknolojiyle alakalı, medya okuryazarlığıyla alakalı beceriler daha ön planda geliyor.” (K10)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod bilgi okuryazarlığı kodudur. K1 kodlu katılımcı, 21. Yüzyıl öğrencilerinin anlama ve algılama anlayışlarının çok farklı olduğunu, öğretmenler olarak öğrencilerin anlama ve algılama anlayışlarını öğrenmek gerektiğini, öğrencilerin hangi bilgiye, nasıl ulaşacağını ders kapsamında öğretmek gerektiğini belirtmiştir. K1 kodlu katılımcının ifadeleri şu şekildedir:

“Dijital çalışma içerisinde verilere, bilgilere nasıl ulaşılacağı ile ilgili alt yapıyı hazırlama gerekiyor..... Dolayısıyla 21. yüzyıl becerilerini kavramadan evvel bizim 21. yüzyıl çocuklarının algılama anlayışlarını öğretmenler olarak öğrenmemiz gerekir. Hangi düzeyde olduklarını bilmemiz gerekir. Ondan sonra bunları yönlendirmeye başlayacağız. İşte asıl mesele dijital ortamın içerisinde hangi bilgiye ne kadar sağlıklı bir şekilde ulaşacağını öğretmektir. Herhalde bunu hayat bilgisi derslerinin içerisine koymak gerekiyor.” (K1)

4.1.2. Öğrenme ve Yenilik Becerileri

21. Yüzyıl Becerileri Niteliğine İlişkin Görüşler temasının ikinci kategorisi olan öğrenme ve yenilik becerileri katılımcı ifadeleri doğrultusunda; eleştirel düşünme ve problem çözme/yaratıcılık, iletişim ve işbirliği olmak üzere 3 kategori ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod eleştirel düşünme ve problem çözme/yaratıcılık kodudur. Katılımcılar 21. Yüzyıl becerilerinin yaratıcı ve eleştirel düşünme, üretken olma, problem çözebilme becerilerinden oluştuğunu ve bu yüzden dersler kapsamında bu becerileri öğrencilere aktarmak gerektiğini ifade etmişlerdir. K2, K4, K7 ve K8 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Ben 21. yüzyıl becerileri arasında mutlaka yaratıcılığın da olması gerektiğini düşünüyorum. Çocukların bu konuda da yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesinin önemli düşünüyorum. Aslında yaratıcılık üretkenliğin temelini de oluşturur diyebiliriz.” (K2)

“Yaratıcı ve eleştirel düşünmek gibi dersleri bu derslerle bütünleştirmek, bu şekilde öğrencilere vermek gerektiğini düşünüyorum. 21. yüzyıl becerileri de aslında bunlardan oluşmalı....” (K4)

“Eleştirebilme yani bir konu hakkına karar verebilme, problem çözebilme, kavrama, farklı yöntemler kullanarak sonuca ulaşabilme. Şu an aklıma bunlar geliyor.”
(K7)

“Farklı düşünme becerileri kazandırma ve olaylara karşı farklı sorun çözme becerisi kazandırabilme. Yani bir durum karşısında yaratıcılık anlamında da olabilir. Bir soruna yaklaşım tarzı içinde geçerli olabilir.” (K8)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod iletişim kodudur. Katılımcılar 21. yüzyılda iletişim becerilerinin önemli olduğunu ve bu yüzden de öğretmenler olarak iletişim seviyesi yüksek, toplumsallaşmış bireyler yetiştirmek gerektiğini ifade etmişlerdir. K2 ve K9 K8 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Toplumda çok iyi bir eğitim alabilir çocuk ama eğer iletişim bu yüzyılda düşükse belli bir seviyeye gelemez diye düşünüyorum. İletişim becerileri iyi olan, empati becerisi gelişmiş toplumsallaşmış bireyler de 21. yüzyıl becerilerinde mutlaka olması gerekir.....”
(K2)

“..... 21. yüzyıl ile örtüşme noktası iletişimdir benim şuana kadar anladığım, dinlediğim kadarıyla. İletişim kısmıyla karşılıklı olarak beraber bir şeyleri yapabilmek konuşabilmek, bunları gerçekleştirmiş oluyorlar 21. yüzyıl ile bağlantısında.” (K9)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod işbirliği kodudur. K8 kodlu katılımcı 21. yüzyıl becerilerinin eleştirel düşünerek, farklı bakış açıları geliştirerek ve işbirliği kurarak problemleri çözme becerilerini kapsadığını ifade etmiştir.

“Eleştirel düşünebilme, sorulara farklı bakış açıları getirebilme, işbirliği kurarak bir ortamda bir soruna farklı çözümler bulabilme, eleştirel düşünerek özgüven sayesinde kendini ifade edebilme, yaratıcılık, genel anlamda farklı yollarla sorun çözme becerisi.”
(K8)

Kod Sistemi	1.ODAK	2.ODAK
21. Yüzyıl Becerileri Niteliğine İlişkin Görüşler		
Öğrenme ve Yenilik Becerileri		
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme/Yaratıcılık	●	●
İletişim	●	●
İşbirliği		●
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri		
Bilişim İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı	●	●
Medya Okuryazarlığı	●	●
Bilgi Okuryazarlığı	●	

Şekil 4. 21. Yüzyıl Becerileri Niteliğine İlişkin Görüşleri

Katılımcıların 21. yüzyıl becerileri niteliğine ilişkin görüşleri ile ilgili bulguları incelendiğinde Şekil 4'te ifade edilen değerlendirmelerin çok yönlü yapıldığı görülmüştür. Farklı katılımcıların farklı noktalarda ifadelerde bulunduğu, noktaların büyüklüğü ve renk değişimleri ile görülmektedir. Şekil 4'te 1. Odak grup eleştirel düşünme ve problem çözme/yaratıcılık, iletişim ve bilişim iletişim teknoloji okuryazarlığı kodları ile ilgili yoğun görüşlerde bulunurken, 2. Odak grup yine eleştirel düşünme ve problem çözme/yaratıcılık, bilişim iletişim teknoloji okuryazarlığı ile ilgili yoğun ifadelerde bulunmuştur.

4.2. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Kapsamında Yer Alan 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Görüşler

Araştırmanın ikinci teması olan HBDÖP'nin kapsamında yer alan 21. yüzyıl becerilerine ilişkin görüşler temasına ait kod alt kod modeli Şekil 2'de görülmektedir. Katılımcıların bu temaya ilişkin görüşleri; öğrencinin aktif hale getirilmesi/pratik uygulamalar, müfredatın değişmesi, öğretene becerilerinin geliştirilmesi, bilgiye erişim ve değerlendirmeye ilişkin çalışma, fiziki/sosyal çevre etkileri, öğrencinin yaşamsal becerilerine dair bilgiler, sınıf mevcudunun fazla olması, öğrencinin kendini tanıma çalışması/sorgulama yeteneği olmak üzere 8 kod ile ifade edilmiştir.

Şekil 5. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Kapsamında Yer Alan 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Görüşler Temasına Ait Kod Alt Kod Modeli

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod öğrencinin aktif hale getirilmesi/pratik uygulamalar kodudur. Katılımcılar Hayat Bilgisi dersinde yer alan kazanımların 21. yüzyıl becerilerini geliştirmekte yetersiz kaldığını belirtmiştir. Katılımcılar Hayat Bilgisi dersi kapsamının öğrenciyi pasifleştirdiğini, ezbere, soyut bilgilere dayalı olduğunu, hayat bilgisi kazanımlarının toplumsallaşarak edinilebileceğini ifade etmişlerdir. K1, K2, K3, K7 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Şu anda mevcut Hayat Bilgisi programının beceri kazandırma amaçlı olduğunu düşünmüyorum. Daha çok soyut kavramlar üzerinden düşünce üretmeme, çocukları aktifleştirmeme temelli program maalesef.....programı etkin hale getirecek şeylerin yapılması gerekiyor. Daha çok soyut ifadeler içeren yazılı materyaller vermek değil de. Yorum yok, yorum katmamız gerekiyor 21. yüzyılın en büyük olayı budur. Çocuklar artık 20. yüzyıldaki gibi pasif, konuşmayan ürkek çocuk değil artık. Tartışmayı seviyorlar, konuşmayı seviyorlar Dolayısıyla farklı düşünebilecek, şeytanın avukatlığını yaptırabilecek tartışmalar içerisine çekilmek gerekiyor. Bunlarda programların içerisinde yer alması gerekiyor bence.” (K1)

“Burada hayat bilgisi diyorsak toplumsallaşma diyorsak, evet teknolojik araçlar önemli ama bu konu teknolojinin çok daha üzerinde diye düşünüyorum. Dolayısıyla bu konuları çocuklara ne kadar somutlaştırırsak çocuklara o kadar çok şey verebileceğimizi düşünüyorum.” (K2)

“..... Hayat Bilgisi hayatla iç içe olmalı demektir bence. Çocuk yaparak yaşayarak görerek gezerek öğrenmeli. Böyle bir program olmalı. Biz çocukları dört duvar arasına sıkıştırıp verilen programlarla uygulamaya çalışıyoruz bazı şeyleri. Dediğim gibi yaparak, yaşayarak, yatarak, eğlenerek her şekilde hayat bilgisi öğretilmesi gerekiyor.” (K3)

“... Programlar daha çok ezberci. Birkaç yıldır göstermelikte olsa yavaş yavaş yenilikçi hareketler başladı ama bence tam değil.” (K7)

Katılımcılar tarafından yoğun bir şekilde ifade edilen diğer kod müfredatın değişmesi kodudur. Katılımcılar Hayat Bilgisi dersi müfredatının 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek için uygun olmadığını, müfredatı sadeleştirilerek sosyal hayat ve teknolojik gelişmeler kapsamında bir içerik sunulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca müfredat belirlenirken ağır ve kısa sürede bitirilmesi gereken bir planlamanın yapıldığını ve böylece öğretilene pratik etkinlikler için kısıtlı zaman bırakıldığını belirtmişlerdir. K4, K6, K9 ve K10 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Müfredatların sadeleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılması için gerekli derslerin eklenmesi gerektiğini düşünüyorum.... Müfredatta herhangi bir değişiklik var mı? Yok. Ülkenin içinde bulunduğu koşullara göre, gelişen koşullara göre müfredat sürekli güncellenmeli. Çocukların daha ciddiye alınması gerektiğini çok zeki olduklarını anlayıp buna göre müfredat hazırlanmalı.....” (K4)

“.....kazanımların ve konuların çokluğundan ziyade daha öz, yani biz öyle olmuyor muyuz öğretmenler olarak hep koştur koştur bir şeyleri, düşündüğümüz şeyleri yaparken bile o kazanımları yetiştirme, yok işte planlara uygun yazabilme içerisine de ister istemez giriyoruz. Hep söylediğimiz şey biraz daha az ve öz iyi olmaz mı diye kitaplarda.....” (K6)

“Eğitim politikasını dzenleyenlerin, bakanlarımızın 21. yzyıl becerilerini ne kadar Hayat Bilgisi dersinin iine entegre ettiğini ve kazanımlarını ne kadar rtuşturdüğünün önemi var. O zaman onların bu işleri biraz daha fazla çalışması gerekiyor. Bunu herhalde bunu yaparken, kazanımları değerlendirirken 21. yzyıl becerilerinin neler olduğunu daha iyi sahada uygulamamızı sağlaması gerekir. Yani bu sadece bizim yapacağımız bir şey de değil. Oradan gelmesi gerekiyor, kazanımların programların dzenlenmesi gerekiyor, herhalde revizeler olur bununla ilgili öyle dşünüyorum.”(K9)

“Madem hayat bilgisinden bahsediyoruz. Bu derste bilgiler sürekli güncellenmeli. Çağın 21. yzyılın gerekli olduğu bilgileri öğreten olarak takip etmeli ve sevdirip buldurabilme düzeyinde olmamız gerekli. Yani 20. yzyılda Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin ağır sanayi bilgisini anlayabiliyorsa 21. yzyılda uzay çağını anlamamız gerekiyor.....” (K10)

Katılımcılar tarafından yoğun bir şekilde ifade edilen diğer kod öğreten becerilerinin geliştirilmesi kodudur. Katılımcılar 21. Yzyıl becerilerini öğrencilere aktarmak için öncelikle öğreten becerilerinin, anlam, algı ve öğrenciyi anlayabilme, aktarabilme becerileri, 21. yzyıl döneminde göre güncellenmesi gerekildiğini ifade etmişlerdir. K1, K4, K9 ve K10 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“..... Öğretmenlerin başlıca değişmesi lazım dedi. Ben de öyle dşünüyorum.” (K1)

“şöyle bir şey var. Evet müfredatın ağırlığı ile ilgili yaparak yaşayarak yönelik eleştiriler var. Evet biz eğitimciler olarak ne yapabiliriz bunu sorgulamak gerekiyor hem de 21. yzyıl becerileri derken medya okuryazarlığından teknolojiden bahsederken biz acaba kendi yetiştiğimiz çerçevenin iine mi yerleştirmemiz gerekiyor öğrencileri. Yoksa bizim mi o çerçevenin iini genişletmemiz gerekiyor.....” (K4)

“... öğrenciyi doğruya götürecek olan öğretmense ve veliyse ikisinin de burada 21. yzyıl becerilerini iyi özümsemiş olması lazım ki iyi versin öğrenciye.” (K9)

“Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri çok fazla devreye giriyor. Yani öğrenciye bilgiye ulaştırma, bilgiyi keşfettirme, yaparak yaşayarak deneyler yoluyla bilgiye erişme önemli hale geliyor.” (K10)

Katılımcılar tarafından yoğun bir şekilde ifade edilen diğer kod bilgiye erişim ve değerlendirmeye ilişkin çalışma kodudur. Katılımcılar Hayat Bilgisi dersleri kapsamında 21. yüzyılda bilgiye erişim ve onu değerlendirme becerilerinin kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. K4, K5 ve K10 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Yani şunu yapamıyoruz. Maalesef ülkede program düzenlenirken eğitimcilerin görüşü çok alınmıyor. Yani sahadaki insana çok danışmıyor....Öğrenciyi sürekli kütüphanelerde ansiklopedi karıştırmak yerine, araştırmak için zorlamak yerine bilgisayarda doğru bilgiye nasıl ulaşırım teknolojik olarak bu bilgi kısa sürede doğru bilgiye nereden ulaşabilirimi vermek, çocuğu diğer taraftan çocuğu kütüphanelere zorlamaktan daha verimli olacağını düşünüyorum.....” (K4)

“....çocuklara daha verimli bir kullanımı, güvenli bilgi akışını sağlanmasının belirtilmesi gerekiyor. Güvenli bilgi nerelerden elde edilir? Güvenli siteler nelerdir? Çocukların yaş ve seviyesine uygun mudur? Hangi programlar veya hangi sitelerin olmasının belirtilmesi gerekir? Bunlar artık çok önemli hale geldi. Süre kullanımı da tabii çok önemli hale geldi. İşte bunları çocuklara artık bizim yönlendirmemiz gerekiyor.....O yüzden biz öğretmenlerin hayat bilgisi sürecinde özellikle teknoloji kullanımını çok daha iyi aktarmamız gerekiyor. Hayat bilgisi programlarının konularına bunların eklenmesi gerekiyor bence.” (K5)

“.....EBA’da bulunan Siber Güvenlik portalı hem velilere hem öğretmenlere yönelik bir takım faydalı şeyler kazandırabilir.” (K10)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod fiziki/sosyal çevre etkileri kodudur. Katılımcılar 21. yüzyıl becerilerinin kazanılmasında okulun fiziki yapısının, öğrencilerin yetiştiği ortamın, ailesiyle olan ilişkilerinin önemli rol oynadığını belirtmişlerdir. K1, K2, K4, K5 ve K9 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“...iş öğretmenlerde bitmiyor... Katılımcı 3’e yerden göğe kadar katılıyorum. Veliler kapıdan içeriye çocuğu itekliyorlar, alın sizin olsun, geri kalan bizi ilgilendirmiyor. Herhangi bir şekilde çocuğun yardımı ihtiyacı olduğunda gerek ödev bazında gerek ders bazında, evden bu yardımı kimden isteyecek? Yardım isteyeceği bu kişiler farklı noktadalar. Çocukla konuşurken göz teması bile kurmayan bir ailenin o çocuğun yaşadıklarıyla ilgili veya yaşayacaklarıyla ilgili fikri olabileceğini sanmıyorum. Peki burada ne oluyor? Hayat Bilgisi dersinin içerisinde sadece öğrenci yok. Programın içerisine ‘nasıl yaparız da şunların aralarını bulalım’ gibi bir program kırtısı eklemek doğru olur.....Yani Hayat Bilgisi, öğretmen ve öğrenci arasında kalmamalı.” (K1)

“Bence anne baba adaylarının, anne baba olacağını öğrendiği andan itibaren orada bir eğitim alması gerekiyor. Çocuk ailede farklı bir babasına yönelik eleştiride bulunuyor, orada azarlanıyor öncelikle temel, ailede başlıyor çünkü eleştirel düşünme farklı bir fikir söyleme, ailede zaten tersleniyor. Okula geliyor okulda yine ezbere dayalı, şunu say, bunu say, dünyanın katmanlarını say diye halbuki Hayat Bilgisi böyle olmamalı.” (K2)

“Bu noktada şeyi söylemek istiyorum, bu anlamda mesela değerler eğitimi diye bir terim var yıllardır eğitim içerisinde. Tabi ben bunun değerler eğitimi değil de ‘Kim ne der?’ eğitimi olduğunu düşünüyorum. Yani bunun kaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Yani değer kime göre değer? Biraz önce bahsettik ya hani sorgulayan, eleştiren şudur budur, önce o zaman bunu yaparsak o değerler eğitimini bir kaldıracağız. Urfa’da yaşayan bir çocuğa göre mi değer yoksa İzmir’de yaşayan bir çocuğa göre mi değer? Hangisinin hayat şartına göre bir eğitim vereceğiz biz çocuğa? Bu noktadan da bakmak gerekiyor, bunun da notlarımızın arasına almamız gerektiğini düşünüyorum. Doğuda yaşayan bir çocuk evet Katılımcı 6 arkadaşımızın söylediği gibi yanındaki çocuğun elini tutmamanın yapılması gereken bir şey olduğunu, asıl değer bu olduğunu, saygı olduğunu düşünüyor. Ama İzmir’de yaşayan bir çocuk, arkadaşının elini tutmamanın bağnazlık olduğunu düşünüyor. Bu anlamda Milli Eğitimde değerler eğitimi gibi bir kavramın olmaması gerektiğini düşünüyorum. Eğer sorgulayıcı ve eleştirel düşünmeyi oturtmak istiyorsak. Teşekkür ediyorum.” (K4)

“..... okulun fiziki şartları o kadar önemli ki öğrenciler klozette tuvalet yapmayı alışkanlar okuldaki tuvaletler alaturka tuvaletlerini yapamıyorlar.....” (K5)

“Sosyal medyanın doğru kullanılması, kanalizasyon edilmesine de burada tabii velinin etkili olması lazım. O zaman da velinin sosyo-kültürel yapısıyla, okumuşluk düzeyi bunlar herhalde etkili öğretmenin bilgi ve becerilerinin yanında çünkü çocuğu kendi halinde bırakırsan elbette yanlış yapar ama onu doğruya götürecektir olan öğretmene ve veliye ikisinin de burada 21. Yüzyıl becerilerini iyi özümsemiş olması lazım ki iyi versin öğrenciye.” (K9)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod öğrencinin yaşamsal becerilerine dair bilgiler kodudur. Katılımcılar Hayat Bilgisi dersi kapsamında öğrencilere sosyal yaşamda hayatlarını sürdürmek için gereken becerilerin ve sosyal yaşamda karşılaştıkları zorlukları tanımlamaları, anlamaları için gereken becerilerin kazandırılması gerektiğini belirtmişlerdir. K2, K3 ve K4 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Hayatta nasıl mutlu olabilmeli bunu öğretmeliyiz. Ufak şeylerle mutlu olabilmek, topluma ayak uydurabilmek yine farklı insanlara saygı duyabilmek gibi hayata uyum sağlamaya ilgili davranış ve kazanımlar içermeli diye düşünüyorum.” (K2)

“Değerler eğitiminde geçen sene bize görev verilmişti ya da önceki sene, biz selamlaşmayı almıştık bütün okula ‘günaydın’ işte bütün öğrencilere bir grup merdivenlere dizilip, gelen öğrencilere ‘günaydın’ deyip öyle derslerine gönderiyorlardı ve gülen yüzle. Çıkışta da yine aynı grup, çıkan öğrencilere ‘iyi günler’ diyerek ‘kendinize iyi bakın’ diyerek öyle uğurluyorlardı ve güler yüzle. Bu değerler eğitiminde şunu öğrendik, çocuklar bunların hiçbirini bilmiyorlar. Günaydın demeyi, arkadaşlarına, öğretmenlerine, kendinden büyüklere ya da küçüklere günaydın demeyi ya da iyi günler demeyi bilmiyorlar. Ve bugün yine sınıfta, biraz erken gittim sınıfa, gelen öğrenciler birbirlerine günaydın demeyi bilmiyorlar hocam. Biraz bu hayatın içindeki basit şeyleri de algılamak, çocuklara işlemek yani aile olarak, öğretmen olarak gerektiğine inanıyorum. Diyeceğim bu. 5. Katılımcı arkadaşın dediği ‘değerler eğitimi kime göre neye göre’ basit şeyler, bırakın doğuyu batıyı basit şeyleri çocuğun bilmesi gerekiyor ve bunu uygulaması gerekiyor. Bunu bilmediklerini fark ettik hocam, günaydını diyemediklerini fark ettik.” (K3)

“Programlarda örneğin fiziksel farklılıklardan bahsederken sadece ondan değil sosyal hayattaki farklılıklarımızdan da bahsedilmeli. Bunları programa entegre edilmeli. İçinde bulunduğumuz dünyada bir sürü sorun var. Çocukların bunlarla hayat içerisinde nasıl baş edeceği programın açık, net, şeffaf bir şekilde anlatılması gerekir. Çocukların kendisine yapılanın neyin taciz, şiddet olduğunu veya olmadığını o program içerisinde yer alması gerekir. Bunlarla karşılaşınca neler yapması gerektiğini açıkça vurgulaması gerektiğini düşünüyorum.” (K4)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod sınıf mevcudunun fazla olması kodudur. Katılımcılar sınıf mevcudunun fazla olmasından dolayı öğrencilere kısıtlı şekilde kazanımlar sağladıklarını belirtmişlerdir. K2 ve K5 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“.....öncelikle sınıfların kalabalık olması en büyük etken... (K2)

“...sıkıntılarımızdan birisi imkânlarının gerçekten yetersiz olması, çok kalabalık sınıfların olması. Okulda 800-900 Öğrencinin bir binaya sıkıştırılması. Gerçekten bu büyük bir sıkıntı zaten bütün dersler açısından Sıkıntı sadece Hayat Bilgisi de değil Sınıfta 40 kişinin olması 40 kişinin ise bir öğretmene verilmesi teoride öğretilenler gibi değil pratikte çok farklı şeylerAltını çiziyorum 900 veya 1000 Öğrencinin bir binaya sıkıştırılarak eğitim ortamı artık mümkün değil. Ben bunlara çözüm üretmiyorum” (K5)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod öğrencinin kendini tanıma çalışması/sorgulama yeteneği kodudur. Katılımcılar Hayat bilgisi ders kapsamının öğrencilerin kendilerini tanımalarına yardım etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca nitelikli çocuk kitapları ile felsefi düşüncüyü dersin kapsamına alarak sorgulayan, eleştiren bireyler yetiştirilebileceğini belirtmişlerdir. K1 ve K2 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Artı olarak bu teknolojik gelişme çocuğun kendisi tarafından anlaşılabilmesi için önce hayat bilgisi programının içine günümüzün çocuklarının kendilerini tanımaları ile ilgili ben kimim, nasıl bir bireyim bununla ilgili bir çalışma yapılması lazım. ... Şu anda 21. yüzyılın çocuğu olarak ben nasıl bir kafa yapısına sahibim. Çünkü bunları

sınıflandırmaya kalkarsak yok kristal çocuklar yok bilişsel çocuklar gibi çeşitli sınıflamalar var. Bunlar hangi grubun çocukları? Nasıl bir kafa yapılarındalar ve herhangi bir şekilde öğretmenlik edecek kişinin çocukları anlayabilmesi için nasıl bir beceriye sahip olması gerekir? Bunun derhal programın içerisine girmesi gerekiyor.....” (K1)

“Nitelikli çocuk kitaplarını tanıdıktan sonra yani hikaye okurken bile ne kadar dikkatli olmamız gerektiğini ve nitelikli çocuk kitaplarının aslında sorgulamada yani çocuklarla felsefede bir araç. Yani siz çocuklarla felsefeyi başka bir araçla, nitelikli çocuk kitaplarını kullanmazsınız, başka bir konu atarsınız ortaya, onunla da yapabiliriz. Araçları tabi ki değiştirebiliriz çocuklarla felsefede ama, bizim öğretmenlere verilen bu eğitimde nitelikli çocuk kitapları kullanılıyordu. Çünkü çocukların ilgisini de çekiyor bu. Orada bir olay oluyor, sonra orada onun üzerinden onu bırakıyorsunuz ve konuyla ilgili çocuklar kendi çaplarında bir felsefe yapıyorlar ya da eleştiriyorlar, sorguluyorlar niçin böyle olduğunu.” (K2)

Kod Sistemi	1.ODAK	2.ODAK
21. Yüzyılda Hayat Bilgisi Programı Kapsamına İlişkin Görüşler		
Öğrencinin Aktif Hale Getirilmesi/Pratik Uygulamalar	●	●
Müfredatın Değişmesi	●	●
Öğretmen Becerilerinin Geliştirilmesi	●	●
Bilgiye Erişim ve Değerlendirmeye İlişkin Çalışma	●	●
Fiziki/Sosyal Çevre Etkileri	●	●
Öğrencinin Yaşamsal Becerilerine Dair Bilgiler	●	●
Sınıf Mevcudunun Fazla Olması	●	●
Öğrencinin Kendini Tanıma Çalışması/Sorgulama Yeteneği	●	●

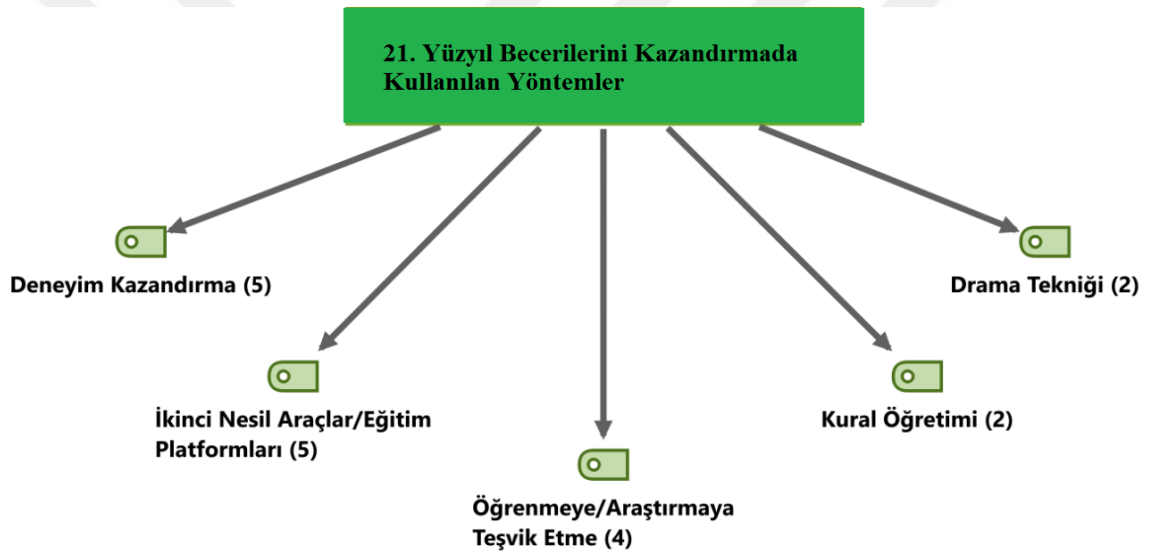
Şekil 6. Katılımcıların 21. yüzyılda hayat bilgisi programı kapsamına ilişkin görüşleri

Katılımcıların 21. yüzyılda HBDÖP kapsamına ilişkin görüşlerini incelediğimizde Şekil 6’da görüldüğü üzere katılımcılar çok geniş bir yapıda değerlendirme yapmışlardır. Farklı katılımcıların farklı noktalarda yoğunlaştıkları, noktaların büyüklüğü ve renk değişimleri ile görülmektedir. Şekil 6’ya baktığımızda 1.odak grup 21. yüzyılda HBDÖP kapsamına ilişkin görüşleri temasında daha fazla ifadede bulunmuştur. Şekil 6’da 1. Odak grup öğrencinin aktif hale getirilmesi/pratik uygulamalar ve bilgiye erişim ve değerlendirmeye ilişkin çalışmalar kodları ile ilgili yoğun görüşlerde bulunurken, 2. Odak

grup yine öğrencinin aktif hale getirilmesi/pratik uygulamalar kodu ile ilgili yoğun ifadelerde bulunmuştur.

4.3. 21.Yüzyıl Becerilerini Kazandırmak İçin Kullanılan Yöntemler

Araştırmanın üçüncü teması olan 21. yüzyıl becerilerini kazandırmak için kullanılan yöntemler temasına ait kod alt kod modeli Şekil 7’de görülmektedir. Katılımcıların 21. yüzyıl becerilerini kazandırmak için kullanılan yöntemler teması; deneyim kazandırma, ikinci nesil araçlar/eğitim platformları, öğrenmeye/araştırmaya teşvik etme, kural öğretimi ve drama tekniği olmak üzere 5 kod ile ifade edilmiştir.

Şekil 7. 21.Yüzyıl becerilerini kazandırmada kullanılan yöntemler temasına ait kod alt kod modeli

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod deneyim kazandırma kodudur. Katılımcılar 21. yüzyıl becerilerini kazandırmak adına öğrencilerle çeşitli etkinlikler, geziler yoluyla deneyim kazandırmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. K6 ve K7 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Çocuklarımız tek düze değil. Ben kesinlikle şuna karşıyım. Ezbere, sözel gerektiren derslere özellikle hayat bilgisi dersinde.... (K6)

“Uzaktan eğitimde yaptık baya, müze gezileri yaptık. Arkeoloji, kazı çalışmaları var. Maket ürünler var, normalde bizim onu uygulama gruplarıyla yapmamız gerekiyordu, baktık olacak gibi değil, anneye anlattık, çocuğa anlattık ve çocuk onu evde yaptı, videosunu çekti, anlattı, derste arkadaşlarına sunum yaptı. Yaptık evet onu da yaptık. Gezi deyince ben şimdi tabi çok eskiden kaldığım için geziye gidip orada çocuğa domates biber ekirmeyi de düşünüyorum yani.” (K7)

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen diğer kod ikinci nesil araçlar/eğitim platformları kodudur. K3, K4, K5 ve K7 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“..... Geçen sene zoom’u kullandık çok güzel etkinlikler işte Zoom’dan Morpa Kampüs’ü çeşitli eğitim sitelerini çocuklarla paylaştık yani bu da bizim için iyi bir şey.” (K3)

“Hocam genelde uzaktan eğitimle birlikte hayatımıza giren web2 araçlarını kullanıyorum çok sık. Kitap uygulamaları kavram haritası, avatar ve çizgi roman uygulamaları var....O yüzden web2 araçlarını bu bağlamda hayat bilgisi müfredatında yeri olmalı. Ayrı bir ders olarak da okutulmalı. Eğitim fakültelerinde öğretmenlere ayrı bir ders olarak verilmesi olarak düşünüyorum. Hemen küçük bir örnek vereyim. Geometrik şekilleri öğretirken öğrencilere karenin özelliklerini istediğiniz kadar yazdırın, ezberletin. Çocuğun ilgisini çok çekmiyor. Ama chatdelpix diye bir program var. Çocuk geometrik şekli yapıp, o şekli konuşturabiliyor. Ağız yapıyor göz yapıyor konuşturuyor. Herkes geometrik bir şekli çizecek diyor. Sonra o programla resmini çekip konuşturacak. Şeklin özelliklerini anlatacak. Ben kareyim 4 köşem var 4 kenarım var şeklinde ve bunun çok etkili olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda web2 araçların kullanımı çok önemli ve eğitim fakültelerinde ayrı bir ders olarak okutulmalı. Çocuklara evet artık kitap veremiyoruz ama çocuklar hepsi kendine bir avatar oluşturuyor. Bir hikaye anlatmalarını istiyorum. O hikayeyi bana gönderiyorlar. Bunu severek yapıyorlar örneğin. En azından çocuk kendini ifade etme özelliği kazanıyor hem de 21. yüzyıl becerilerinden teknolojiyi doğru kullanmayla ilgili becerisi gelişiyor.” (K4)

“Ben genellikle uygulamalar olarak Morpa Kampüs, Okulistik gibi çok güzel uygulamalar var videolarla, etkileşimli soru cevaplarla, etkinlikleriyle beraber çok güzel akıllı tahta üzerinden etkinlikleri var bunları kullanıyorum çok da verimli oluyor. Aynı zamanda önceden araştırdığımda Youtube’dan ya da filmlerden konularıyla ilgili etkinlikler falan bunları bulduğumda okula aynen götürüyorum indirip bilgisayarıma, ve çok çok etkili oluyor. Çok etkin olarak da kullanıyorum bu şeyleri sınıfta. Çok da verim alıyorum.” (K5)

“Kodlama kullanıyoruz, ribot diye bir uygulama var. Biz onları birçok derste kullanıyoruz ayrıca. Basit bir robotik kodlama yapıyoruz.” (K7)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod öğrenmeye/araştırmaya teşvik etme kodudur. K3, K1, ve K7 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Benzer şeyleri bizler de kullanıyoruz gerçekten öyle, yani ne kadar çok ilgi çekici hale getirirseniz, daha doğrusu ben söyle yapıyorum: karnı acıkmayana siz ister baklava verin ister pasta verin onu yemez. Daha doğrusu ben şöyle yapıyorum, ben önce bir acıktırıyorum karşımdaki öğrenci kitlesini yani ona öğreteceğim şeyleri öğretmeden önce iyice meraklandırıyorum, o meraklandıktan sonra zaten bir şeyleri vermek kolay. Bazen de en can alıcı noktada kesiyorum, bırakveriyorum orta yerde. Bundan sonrasını hadi siz araştırında yarın tekrar tartışalım bakalım dediğimde ertesi gün gerçekten hazırlıklı ve donanımlı olarak geliyorlar ve çok rahat tartışmaya dönüşüyor. Tartışılan her sözcüğü birkaç gün sonra aileleriyle karşılaştığımda onlardan geri alıyorum. Çünkü orada öğrendiklerini gidip annelerine babalarına da aynı şekilde aktarıp hatta anne baba öğretmenliği yapıyorlar. Yani bir dilin uygulamaya dönüştüğünde ne kadar kullanışlı olduğunu ben gözlemliyorum.” (K1)

“Şu an sizin yaptığınızı biz sınıfta öyle girmeliyiz. Bugün dersimiz bu deyip derse girmeyeceğiz. Hiçbir zaman da yapmadım ben bunu zaten. Sanki başıma bir iş gelmiş gibi örnek veriyorum...” (K7)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod kural öğretimi kodudur. Katılımcılar prens/prenses, gülen yüz/üzgün yüz etkinlikleriyle öğrencilere sınıf içi kuralları öğrettiklerini ifade etmişlerdir. K7 ve K10 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Hemen şey yapmıştık bir onu hatırlıyorum. İki tane prens ve prenses maketi yaptık üst kısmını oyduk. ‘Haftanın prens ve prensesi’ O hafta boyunca sınıf kurallarına uyan öğrenci ödül olarak fotoğrafını erkekse prene kızsa prensese.....” (K7)

“...sembolleri oluşturuyorum, bunları öğrenciler de çizebiliyor. Sembolden kastım gülen yüz ve üzgün yüz gibi. Öğrenci doğru bir davranış yapınca gülen yüz alıyor. Hatalı bir davranış gösterdiğinde biz onu hatalı davranış olarak adlandırmıyoruz da işte ‘doğru davranışı biliyorum ama bir anda aklımdan çıktı’ hatta kendi oğlumda da aynı yöntemleri uygulamıştım ve doğru yaptım aklımdan çıktı, aklımdan çıktıya da bir üzgün surat şeklinde mesela evimizdeki okulumuzdaki kuralları benimsetmek için böyle bir yöntem uygulamıştım.”(K10)

K6, K7 ve K8 kodlu katılımcılar kural öğretiminin uzamaması ve öğrencilerin sınıf içi kural öğretiminde kullanılan etkinlikleri diğer öğrenciler ile yarışma gibi anlamamasına dikkat edilmesi gerektiğini vurgulayarak kural öğretimi etkinliklerini artık kullanmadıkları belirtmişlerdir.

“...ben de yaptım yıldız tabloları, ne bileyim işte gülen yüz tabloları, çeşitli şeyler ama hani amacımız neyse ilk etapta bu amacı düşünerek yapmamız gerekiyor. ... Zaman açısından uzatmanın ya da dönem olarak döneme yaymanın anlamı olmadığını düşünüyorum. Yarış haline gelmemesi için belki ben bunu yaptım çünkü onu dile getirmek istedim. Bunda bir sakınca görmedim, o sırada mesela yarış haline getirip de bu sefer benim gülen yüzüm fazla benim ne bileyim işte yıldızım daha fazla deyip sırf yıldız ve o aldığı gülen yüz ödülüne şey yapıp, yapması gereken asıl amacı unutmaması için, uzatmanın yani teknik olarak yani daha doğrusu yaptığımız bu uygulama olarak uzatmanın pek bir anlamı olduğunu düşünmüyorum. Hani yerinde ve zamanında kesmenin daha doğru olduğunu düşünüyorum bence.” (K6)

“Gerçekten çok güzel bir noktaya değindiniz. Cümlelerin başında başlarken şunu demiştim ‘gerekli olan sınıflarda ve kısa süre’ neden kısa süre? Hiçbir zaman ikinci döneme geçmemiştir bu. Geçtiği zaman K6’nın söylediği gibi gerçekten büyük sıkıntılar yaşıyorsunuz. Orada işte politik olacaksınız. Çaktırmadan, çocuğa hissettirmeden onların yarışıklarını fark ederlerse altından kalkamazsınız.....En güzeli orada işte yıldızlar vs. kısa süreli uygulandığında gerçekten. Şuanda çok mutluyum hepimiz aynı fikirdeyiz, gerçekten kısa süreli. Uzun süre olduğunda çocuklar çok uyanık, hemen amacı aşıyorlar. Onlar bizden faydalanmış oluyorlar. Yarışıyor, çok güzel bir noktaya değindik. Çok nadirdir böyle bir uygulama kullandığım sınıflar çünkü her zaman böyle çocuklar bir araya gelmiyor. Geldiği zaman, gerektiği zaman hayatımızı kurtarıyor.” (K7)

“İki öğretmenimin de bahsettiği gibi ben de bu tarz uygulamaları kullandım daha önceden. Başta açıkçası doğru olduğuna inanarak kullandım ve sonrasında etkisinin azaldığını görerek çok fazla kullanmamaya başladım.....Bunun yerine büyüdükçe, üçünü sınıfa, dördüncü sınıfa geldikçe çocuk zaten artık ‘ben bir bireyim’ diye kendini ifade etmeye, bir grup içerisinde kendini kabul ettirmeye ve kabul görme davranışını yansıttığı için ve biraz da ön ergenlik dönemi yansımalarıyla bu tür uygulamalarda bir yarış ortamı oluştuğunu düşünüyorum.” (K8)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod drama tekniği kodudur. K2 ve K7 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Ben de daha çok 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek bazı şartlardan dolayı zor olsa da dramadan yararlanıyorum ve faydasını görüyorum. Çocuklar en azından daha etkin oluyor derste. Dramadan yararlanıyorum.” (K2)

“Sonra drama çalışması yaptık. Orada öğrenci teneffüs zili çalınca dışarı çıkmak istemiyor. Hadi şurayı yaz dediğinde parmağım şişti, tuvaletim geldi gibi bahaneler....” (K7)

4.4. 21.Yüzyıl Becerilerinin Kazandırılması Sürecindeki Karşılaşılan Sorunlar

Araştırmanın son teması olan 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılması sürecindeki karşılaşılan sorunlar temasına ait kod alt kod modeli Şekil 8’de görülmektedir. Katılımcıların 21. yüzyıl becerilerini kazandırma sürecindeki sorunlar teması; program yapımcıların öğretmenlere danışmaması, öğrencilerin teknolojiye bağımlılığı, maddi sorunlar/teknolojiye kısıtlı erişim, pandemi, sınıf mevcudunun fazla olması, öğretmenlerin teknolojik bilgi yetersizliği olmak üzere 6 kod ile ifade edilmiştir.

Şekil 8. 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılma sürecindeki karşılaşılan sorunlar temasına ait kod alt kod modeli

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod program yapımcıların öğretmenlere danışmaması kodudur. Katılımcılar program yapımcıların, işin içinde olan, öğretmenlerin fikrini almadıklarını ve sorunların buradan kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. K4, K6 ve K7 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Yani şunu yapamıyoruz. Maalesef ülkede program düzenlenirken eğitimcilerin görüşü çok alınmıyor. Yani sahadaki insana çok danışmıyor.” (K4)

“Hocam gerçekten çok güzel bir şeye değindi işin mutfağında olan kişilere yani bizlere biraz daha söz hakkı verilse daha güzel olur diye düşünüyorum ...” (K6)

“Bizlerle ilgili bir karar verilirken niçin bizim fikirlerimiz alınmıyor? Çok nadir alınıyor. Ben mi yanlış biliyorum hani ben mi uzağım bu konuda.....mutfaktakiler bu işi daha iyi biliyor. Yaşıyoruz çünkü. Bir şeyler yapılırken bir sorun yahu deyin ki, ne yapalım, nasıl yapalım ya da siz bizden çeşitli bilgiler alın.” (K7)

Katılımcılar tarafından yoğun bir şekilde ifade edilen diğer kod öğrencilerin teknolojiye bağımlılığı kodudur. Katılımcılar 21. yüzyılda teknolojik kullanımların artması ile birlikte öğrencilerin teknolojiye bağımlı olduklarını, sosyal becerilerinden geri kaldıklarını ifade etmişlerdir. K3 ve K10 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Teknoloji içerisinde kaybolmuş çocuklar aklıma geliyor hocam. Teknolojiyle iletişimi koparmış, sosyal çevresi olmayan sadece teknolojiye bağımlı öğrenciler aklıma geliyor.” (K3)

“Çocuklar teknoloji kullanımı nedeniyle ve pandemi nedeniyle evlerden daha az çıkıp bununla beraber sosyalleşmeyle alakalı iletişim becerilerini daha geri planda ediniyor olabilirler. Gerçi yaşam becerileri aslında 20. yüzyılda da aynı yaşam becerileriydi sonuçta eleştirel düşünce ve empati her çağda olması gerekiyordu ama sanırım teknolojinin yanlış kullanımıyla beraber bu yaşamsal becerilerden uzaklaşıyoruz.” (K10)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod maddi sorunlar/teknolojiye kısıtlı erişim kodudur. K7 ve K9 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“..... İşte pandemi süresinde uzaktan eğitim. Herkese işte tablet lazım, bilgisayar lazım araçlarını kullanırmak istiyorum. Eee bunlar ne demek oluyor? Çocuğun yeterince interneti olacak, yeterince alanı olacak. Ne diyorsunuz gigabite yapıyorum ama ben de bilmiyorum, çocuklarla beraber öğreniyorum. Benim ilk aklıma maddi sıkıntı geliyor yoksa

veli çok mutluama her işin ucu paraya dokunuyor. İşte sosyal kurumlardan yardım, işte milli eğitimden yardım, ekonomik durum ortada.” (K7)

“Teknolojinin kullanımında kişisel farklılıklar var kimisi çok rahat ulaşabiliyor kimisi evinde internet dahi olmuyor. Bunlar da tabii ki etkili. Teşekkür ediyorum.” (K9)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod pandemi kodudur. K10 kodlu katılımcı teknolojik kullanımın artması ve pandemi nedeniyle çocukların sosyalleşemediğini ve böylece iletişim becerilerinin gelişemediğini belirtmiştir.

“Çocuklar teknoloji kullanımı nedeniyle ve pandemi nedeniyle evlerden daha az çıkıp bununla beraber sosyalleşmeyle alakalı iletişim becerilerini daha geri planda ediniyor olabilirler.” (K10)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod sınıf mevcudunun fazla olması kodudur. K9 kodlu katılımcı sınıf mevcudunun fazla olmasından dolayı öğretmenlerin, öğrencilere 21. yüzyıl becerilerini kazandırmakta sıkıntı çektiğini belirtmiştir.

“21. yüzyıl becerilerinin Hayat Bilgisi kazanımlarında şu olabilir, sınıf mevcutlarının fazla kalabalık olması önemli çünkü fazla kalabalık sınıflarda öğrenciyi grup etkinliklerine yönlendirmede veya bireysel çalışmalarda öğretmenler sıkıntı çekerler. Ve grupların hepsinde eşit miktarda ne yapamazsınız, süre tanıyamazsınız. Bu yüzden fazla kalabalık sınıflar burada sorun teşkil eder.” (K9)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod öğretmenlerin teknolojik bilgi yetersizliği kodudur. K5 kodlu katılımcı teknolojik dünyaya ve 21. Yüzyıl öğrencilerine ayak uyduramadığını bu durumda öğrencilere verimli olamayacaklarını ifade etmiştir.

“Bunların en başında maalesef kendimiz bu elektronik ve dijital dünyaya ayak uyduramadık.Maalesef önce kendimizi yetiştirmemiz lazım. Çocukların bizden bir adım önde olduğunu görüyorum. Onlara ayak uydurabilmek için açıkçası ben çalışıyorum. Oturup kendimi yetiştirmeye çalışıyorum. Yoksa sizin onlarla aynı beceri düzeyinde olmadığımızı anlarsanız onlara çokta verimli olamayacaksınız.” (K5)

Katılımcıların ifadelerinin yoğunluğa göre dağılımı Şekil 5'te gösterilmektedir. Daha büyük puntolu olarak gösterilen kodlar daha yoğun olarak kullanılan ifadeleri gösterirken, daha küçük puntolu olan ifadeler, kodların daha az yoğunlukta kullanıldığını göstermektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölüm tartışma, sonuç ve öneri olmak üzere 3 başlıktan oluşmaktadır. Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın bulgularından hareketle varılan sonuçlara ve bu sonuçların literatürdeki diğer çalışmalarla ilişkisine yer verilmiştir. Yine bulgulardan hareketle önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Araştırmaya İlişkin Tartışma ve Sonuç

Odak grup görüşmesi ile elde edilen veriler incelendiğinde katılımcıların 21. yüzyıl becerileri niteliğine ilişkin görüşleri 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler; bilgi, medya ve teknoloji becerileri ve öğrenme-yenilik becerileridir. 21. yüzyıl becerileri kavramına ilişkin görüşleri incelediğimizde katılımcılar geniş bir yapıda değerlendirme yapmışlardır.

Görüşme yoluyla elde edilen veriler ışığında, katılımcıların çoğunlukla bilgi, medya ve teknoloji becerisine yönelik ifadelerle değindikleri sonucuna ulaşılmıştır. Beceriler alt temasına ilişkin görüşler yüksek oranda BIT okuryazarlığı boyutunda iken sırasıyla medya okuryazarlığı ve bilgi okuryazarlığının önemi de vurgulanmıştır. Program içeriklerinin bilgi, medya ve iletişim becerilerine yönelik çalışmalara öncelik verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Literatür incelendiğinde, Erten (2019), tarafından yapılan çalışma ile benzer bir sonuca ulaşıldığı görülmüştür. Araştırmanın sonucuna göre bilgi-iletişim teknolojilerindeki yeterlilik, 21. yüzyıl becerilerine yeterli düzeyde sahip olmada daha çok etkili olmaktadır. Bu sebeple programların özellikle bu becerileri içerecek şekilde düzenlenmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.

Atlı'nın (2019), gerçekleştirdiği çalışma sonucunda elde edilen bulgular sınıf öğretmenlerinin eğitim teknolojilerini kullanma düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim teknolojilerini etkin olarak kullanabilmek günümüzde öğretmenlerin sahip olması gereken becerilerdendir. Öğretmenlerin öğrencilere bilgiyi doğrudan

aktarmak yerine yol gösterici bir rol üstlenmesinin önemli araçlarından birinin teknoloji olduğunu kabul etmesi bu araştırmayı destekler niteliktedir. Stockless (2022) çalışmasında ise öğretmenlerin teknolojiyle, sanal sınıflarla çok ilgilenmediği, teknolojik programlara aşına olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin teknolojiyi pedagojik olarak kullandıklarında öğrettiklerinin %25 fazlasını öğretme fırsatları olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Doğan (2020), ise ortaöğretim programlarına yönelik yaptığı çalışmasında katılımcıların 21. yüzyıl becerilerinin hepsinin önemli olduğunu ifade etmesine karşın en önemli becerinin yaşanan değişimlere uyum sağlamak olduğunu ifade etmiştir.

Öğrenme-yenilik becerileri kategorisi incelendiğinde, katılımcılar yoğun olarak 21. yüzyıl becerilerinin eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık becerilerinden oluştuğu anlamına gelen görüşler ifade etmişlerdir. Karabekmez de (2021), çalışmasında benzer sonuçlar elde etmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl öğreten becerileri kullanımı ile eleştirel düşünme becerileri arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Benzer çalışmalara bakıldığında, yapılan araştırmanın sonucunu destekler nitelikte olduğu ve eğitim programlarına eleştirel düşünme stratejilerinin, problem çözme becerilerinin girmesi gerektiği söylenebilir. Önal'ın (2020), yaptığı araştırma bu sonucu destekler niteliktedir. Araştırmanın sonucuna göre eleştirel düşünme yeterliği hakkında uygulama öncesinde öğretmen adaylarının kendilerini eleştirel düşünmenin öğretimi için yeterli görmedikleri; eğitim sonrasında kendilerini daha yeterli olarak değerlendirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Süzer (2021), yaptığı çalışmasında ilkökul öğrencilerinin problem çözme beceri düzeylerinin beklenenden düşük olduğu sonucuna ulaşması da bu becerilerin ne kadar önemli olduğunun göstergesidir.

Katılımcıların görüşleri incelendiğinde bir başka kodun iletişim ve işbirliği kodu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar, eğitim verecek kişinin iletişim seviyesi yüksek, işbirliği kurarak problemleri çözen bireyler yetiştirmek istediğini vurgulamıştır. Atalay, Anagün ve Genç Kumtepe (2016), öğretmen adayları üzerine yaptıkları araştırmada uyguladıkları her aşamada işbirliği ve iletişimi işe koştuklarını ve sürecin aşamalarında bu

sayede gelişme gösterdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç araştırmayı destekler niteliktedir.

Araştırmanın bir başka sonucuna göre odak gruplardaki hiçbir öğretmen; yaşam ve meslek becerileri içerisinde yer alan girişimcilik, sorumluluk, öz sunum, liderlik ve esneklik becerileri hakkında görüş ifade etmemiştir. Bu sonuca göre sınıf öğretmenlerinin bu becerileri 21. yüzyıl becerisi olarak algılamadıkları sonucuna ulaşılabilir. Ancak yapılan araştırmaya göre öğrencilerin yaşam becerileri arttığı sürece sosyal beceri düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılan çalışmalar görmek mümkündür (Kafkas, 2018).

Araştırmadan elde edilen bulgular bütüncül olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine verdikleri önem oldukça yüksektir. Bu sonuç öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine yönelik bilinçli olduklarını göstermektedir. Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri olarak nitelendirilen “bilgi-medya ve teknoloji okuryazarı olmaları, etkili bir iletişime sahip olmaları, işbirliği içinde çalışmaları, yaratıcı-eleştirel düşünmeleri, problem çözmeleri (Kotluk ve Kocakaya, 2015) beklentisine cevap verebildikleri görülmektedir.

Katılımcılar, HBDÖP'nin 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek için yetersiz kaldığını, bu sebepten dolayı öğretim programının çağın gereksinimlerine cevap verecek şekilde güncellenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Özgüç (2019), yaptığı çalışmanın beceriler ve kazanımlara yönelik alt problemine yönelik sonuçlarına bakıldığında; öğretmenlerin genel anlamda “Beceriler kazanımlarla örtüşmektedir.” maddesine %44.8'i “evet”, %48.4'ü “kısmen”, %6.8'i “hayır” şeklinde görüş bildirdiği saptanmıştır. Farklı bir çalışmada Bastık (2018), dersin yaşam becerileri kazandırmada etkin rol oynadığı ancak geliştirilmesi gereken yönlerinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Hayat Bilgisi dersi kazanımlarının beceri temelli olmadığı yönünde görüş belirten sınıf öğretmenleri; program içerisinde öğrencinin becerileri kazanması için pratik uygulamaların olmadığını, programın tüm öğrencileri kapsayacak nitelikte olmadığını, kazanımların öğrencileri pasifleştirdiğine yönelik görüş ifade etmişlerdir. Bununla birlikte

Hayat Bilgisi dersi öğretiminin teorik ve ezbere dayalı olduğunu belirtmişlerdir. Bu doğrultuda derslerde konusu geçen becerilerinin kazandırılması için öğrencileri aktif hale getirecek uygulamalar yapılmalıdır.

Sonuçlar bütüncül olarak değerlendirildiğinde programda eksik bırakılan 21. yüzyıl becerilerini programa entegre edilmesi sonucuna ulaşılmıştır. Kazanımların çağın gereksinimlerini karşılayacak şekilde güncellenmesi, öğretim programı içerisinde bulunan temaların bu doğrultuda detaylandırılması gerektiği düşünülmektedir. Katılımcılar tarafından özellikle bilgiye erişim ve değerlendirme becerisinin eğitimin tüm paydaşlarına kazandırılması gereken bir beceri olarak programlara girmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Katılımcılar, 21. yüzyıl becerilerini kazandırmak için kullanılan yöntemlere ilişkin görüşleri incelendiğinde; deneyim kazandırma, ikincil nesil araçlar/eğitim platformları, öğrenmeye/araştırmaya teşvik etme, kural öğretimi ve drama tekniği kodları ifade edilmiştir. Deneyim kazandırma koduna ait görüş bildiren katılımcılar, bu yöntemi daha çok geleneksel yöntemlerle işlediğini belirtirken sadece katılımcı 4 bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin kullanarak deneyim kazandırdığını belirtmiştir.

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde ifade edilen yöntem ve teknikler hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların yapılandırmacı eğitime vurgu yapmalarına rağmen kullanılan yöntemlerin 21. yüzyıl becerilerini kısıtlı alanda geliştirebildiklerini ifade etmişlerdir. Buna bağlı olarak öncelikle öğretmenlerin kendileri gelişime açık olmalı, 21. yüzyıl becerileri konusunda gelişim göstermelidirler.

Sınıf öğretmenlerinin ifade ettikleri görüşler dikkate alınırken bazı katılımcıların farklı yöntemler kullanmaya açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğretmenlerin kıdemleriyle bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Literatürde, sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl öğretme ve öğrenme becerileri kıdem değişkenine göre incelendiğinde bazı çalışmalarda anlamlı farklılık görülürken (Korkmaz, 2019; Yalçın İncik, 2020) bazı çalışmalarda kıdem durumuna göre anlamlı farklılık görülmemektedir (Özer, 2021).

21. yüzyıl becerilerini kazandırma sürecindeki sorunlara ilişkin en büyük sorun, programı tasarlama sürecinde öğretmenlerin görüşlerinin alınmaması olarak ifade edilmiştir. Öğretmenlerin fikrinin alınmadığı için sistem içindeki sorunların buradan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bir başka ifade edilen sorun teknoloji bağımlılığıdır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte öğrencilerin sosyal becerilerinin zayıfladığını, öğrencilerin teknolojiye bağımlı hale geldiklerini ifade etmişlerdir.

Diğer sorunlar ise sırasıyla ekonomik nedenler, sınıf mevcudunun fazla olması ve teknolojik bilgi yetersizliğidir. Sınıfların yeterli teknolojik donanıma sahip olmadığı, öğrenci ailelerinin yeterli maddi imkanlara sahip olmadığı, okuldaki imkanların öğrenci sayısına yetmediği, öğretmenlerin teknoloji konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını sonucuna ulaşılmıştır. Bu sorunlar 21. yüzyıl becerilerine ulaşılması konusunda hem öğrencileri hem öğretmenleri kısıtlamaktadır.

Yapılan çalışmanın odakları farklı konularda yoğunlaştığı görülmüştür. 1. Odak grup sorunun genel olarak teknoloji bağımlılığı üzerine görüş bildirirken, 2. Odak grup program yapımcıların eğitimcilerin fikrini almaması, maddi sorunlar üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu durumun sebebi odak gruplar içerisinde yer alan katılımcıların mesleki kıdeminin farklı olması söylenebilir.

5.2. Öneriler

21. Yüzyıl becerilerini kazandırma açısından HBDÖP'nin yeterliliğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulgular çerçevesinde ortaya çıkan sonuçlarla bağlantılı olarak sunulan öneriler aşağıda yer almaktadır.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Katılımcıların 21. yüzyıl becerisi olarak ifade etmedikleri beceriler kapsamlı bir araştırma konusu yapılabilir.

- Araştırmaya dahil edilmeyen okul yöneticileri ve öğrencilerinin de yer aldığı becerilere yönelik daha kapsamlı bir araştırma yapılabilir.
- Araştırma Balıkesir-Bandırma ilçesindeki öğretmenlerle yapılmıştır. Farklı illerde, farklı örneklerle çalışılabilir.

Program Geliştirme Alanına Yönelik Öneriler

- Geliştirilmek istenen öğretim programlarının uygulama aşamasına geçmeden önce program hakkında öğretmenlerin görüş, eleştiri ve önerileri alınmalıdır.
- Becerilerin kazandırılması için yapılacak etkinliklere zaman kalması açısından program sadeleştirilmelidir.
- Günümüzün ihtiyacını göz önünde bulundurarak program içerikleri geliştirilmelidir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Öğrencilerin dijital ortamlarda uygun şekilde davranış göstermeleri için gerekli bilgi, beceri ve tutum geliştirmelerine yönelik eğitimler verilmelidir.
- Programın uygulayıcısı olan öğretmenlere çağın becerilerini kazandırma süreçlerine dair eğitimler verilmelidir.
- Öğretmenlere verilen eğitimlerin planlı ve programlı bir şekilde denetlenmesi öğretmenlerin bu konudaki bilgi düzeyinin artırılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- ACRL (2000). *Information Literacy Competency Standarts Fpr Higher Education*. Erişim: 12 Ağustos 2021, <https://alair.ala.org/bitstream/handle/11213/7668/ACRL%20Information%20Literacy%20Competency%20Standards%20for%20Higher%20Education.pdf?sequence=1>
- Akyürek Tay, B. ve Baş, M. (2017). “Etkinlik Örnekleriyle Hayat Bilgisi Öğretimi”. B. Tay (ed). içinde *Cumhuriyetten Günümüze Hayat Bilgisi Öğretim Programlarına Karşılaştırmalı Bir Bakış*.(s. 45-70). Ankara: Pegem Akademi.
- Altun, A. (2008). “Türkiye’de medya okuryazarlığı”. İlköğretmen Eğitimci Dergisi, 16, 30-34
- Aslan, A. K. (2003). “Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılmalarına İlişkin Bir Değerlendirme”. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (9), 23-37.
- Atakişi, T. (2019). Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Becerilerini Esas Alan Bilgi Okuryazarlık Durumlarının Çeşitli Değişkenler Tarafından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars
- Atalay, N., Anagün, Ş. S. ve Genç Kumtepe, E. (2016). “Fen Öğretiminde Teknoloji Entegrasyonunun 21. Yüzyıl Beceri Boyutunda Değerlendirilmesi: Yavaş Geçişli Animasyon Uygulaması”. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 5 (2), 405-424.
- Atanur Başkan, G., Aydın, A., ve Madden, T. (2006). “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sistemine Karşılaştırmalı Bir Bakış”. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(1), 35-42.
- Atlı, Y. (2019). “Sınıf Öğretmenlerinin Bireysel Yenilikçilik Özellikleri ile Derste Teknoloji Kullanımına Yönelik Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırma Dergisi, 5 (2), 1-31.

- Barası, M. (2020). 2018 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bastık, U. (2018). Hayat Bilgisi Dersinde Yaşam Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Battelle for Kids. (2020). *Frameworks & Resources*. Retrieved: Ocak 2022, <https://www.battelleforkids.org/networks/p21>
- Baysal, N. Z. (2006). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. C. Öztürk (ed). içinde *Hayat Bilgisi: Toplumsal ve Doğal Yaşama Bütüncül Bir Bakış*. Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Baysal, N. Z. (2005). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenme İçin Problem Durumları Oluşturma*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi , 3 (4), 471-485.
- Bektaş, M., Sellum, F. S., ve Polat, D. (2019). *2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilikçilik Becerileri Açısından İncelenmesi*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 (1), 129-147.
- Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: thematic analysis and code development*.
- Braun, V., ve Clarke, V. (2019). *Psikolojide Tematik Analizin Kullanımı*. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi , 7 (2), 873-898.
- Chalkiadaki, A. (2018). *A Systematic Literature Review of 21st Century Skills and Competencies in Primary Education*. International Journal of Instruction.
- Chien, C., and Hui, A. N. (2010). *Creavity in early childhood education: Teachers' perpection in three Chinese societies*. Thinking Skills and Creativity.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. M. Bütün, ve S. B. Demir, (çev.). Siyasal Kitabevi: Ankara

- Cretu, D. (2016). Fostering 21st Century Skills For Future Teachers *Edu World 2016 7th International Conference*.
- Çelebi Öncü, E. (2020). *Erken Çocukluk Döneminde Yaratıcılık ve Geliştirilmesi*. Pegem Akademi: Ankara.
- Çelik, Ö. (2020). Hayat Bilgisi. V. Aktepe, ve M. Gündüz (ed). içinde, *Kuramdan Uygulamaya Hayat Bilgisi Öğretimi*. Pegem Akademi: Ankara.
- Çıraklık ve Yaygın Eğitim Müdürlüğü. (2005). Mesleki Bilgisayar Dersi Öğretim Programı.
- Çoban, Ö., Bozkurt, S., ve Kan, A. (2019). *Eğitim Yöneticisi 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 27(3), 1059-1071.
- Çubukçu, Z. (2014). Düşünme Becerileri. S. Büyükalan Filiz (ed). içinde, *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları* (s. 312). Pegem Akademi Yayınları:Ankara
- Demir, A. Y., ve Özyurt, M. (2021). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Ders Kitaplarının 21. Yüzyıl Becerileri Bağlamında İncelenmesi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(2), 1254-1290.
- Demirel, Ö. (1992). *Türkiye'de Program Geliştirme Uygulamaları*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (7), 27-43.
- Dilekçi, A. (2021). *21. Yüzyıl Becerilerine Göre Tasarlanan Öğretim Etkinliklerinin Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Becerilerine Geliştirmeye Etkisi*. Doktora Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Doğan, E. (2020). *Ortaöğretim Programlarına 21. Yüzyıl Becerilerinin Yansıması ve Öğretmenlerin Bu Becerilere İlişkin Görüşleri (Ankara ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eker, C., ve Akar Elekoğlu, A. (2020). *Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi*. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi.

- Eren, E. (2001). *Yönetim ve Organizasyon (Çağdaş ve Kültürel Yaklaşımlar)*. Beta: İstanbul.
- Erkan, S. (1996). *Cumhuriyetten Günümüze İlkokul Programları ve Hayat Bilgisi Programı*. Çağdaş Eğitim:Ankara
- Erten, P. (2019). *Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri Yeterlilik Algıları ve Bu Becerilerin Kazandırılmasına Yönelik Görüşleri*. Milli Eğitim , 49 (227), 33-64.
- Forum, W. E. (2016). *New vision for education: Fostering social and emotional learning through technology*. World Economic Forum.
- Given, L. M. (2021). *100 Soruda Nitel Araştırma*. Arif Bakla, ve İsmail Çakır (Çev.). Anı Yayıncılık: Ankara.
- Gözütok, F. D. (2003). *Türkiye'de Program Geliştirme Çalışmaları*. Milli Eğitim Dergisi, 160, 90-102.
- Gülcan, C. (2021). *Nitel Bir Veri Toplama Aracı: Odak Grup Tekniğinin Uygulanışı ve Geçerliliği Üzerine Bir Çalışma*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4 (2) , 94-109.
- Gündoğdu, H. (2009). *Eleştirel Düşünme ve Eleştirel Düşünme Öğretimine Dair Bazı Yanılımlar*. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (1), 57-74.
- Güngördü, E. (2001). *İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Gürkaynak, İ., Üstel, F., ve Gülgöz, S. (2008). *Eleştirel Düşünme*. Eğitim Reformu Girişimi Yayını: İstanbul.
- Güven, B. (2016). "İletişim Kavramı ve İletişimin Temel Öğeleri". B. Güven (ed). içinde, *Etkili İletişim* (s. 3). Pegem Akademi: Ankara.
- Hamarat, E. (2019). *21. Yüzyıl Becerileri Odağında Türkiye'nin Eğitim Politikaları*. Erişim: Eylül 2021, <https://setav.org/assets/uploads/2019/04/272A.pdf>

- Panel, I, L. (2002). *Digital transformation: A framework for ICT literacy*. Educational Testing Service , 1(2), 1-53.
- Kafkas, K. (2018). İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerileri İle Sorumluluk ve Algılanan Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Kalemkuş, J. (2021). *Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının 21.Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi*. Anadolu Journal of Educational Sciences International, 11 (1), 63-87.
- Karabağ, G. (2009). "Hayat Bilgisi Dersinin Tarihçesi". B. Tay (ed). içinde *Hayat bilgisi öğretimi*. (3-20) Ankara: Maya Akademi.
- Karabekmez, V. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Öğreten Becerileri ile Eleştirel Düşünme Becerileri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Emstitüsü, Elazığ.
- Karadeniz, Ş. (2019). Endüstri 4.0 ile Eğitimde Yeni Yeterlilikler ve Fırsatlar. Geleceğin Meslekleri Çalışmaları Kongresi: Ankara.
- Kaya, A. (2018). *İletişime Giriş: Temel Kavramlar ve Süreçler*. Pegem Akademi: Ankara.
- Kaya, A. (2020). Sınıf Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerileri Kapsamında Girişimcilik Becerilerinin İncelenmesi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Kaya, E. (2020). *Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi Derslerinin Temeli: Toplu Öğretim Sistemi*. Pegem Akademi: Ankara.
- Kıyıkçı, A. (2021). 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programlarının ve Uygulamalarının Öğrencilere 21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Durumlarının İncelenmesi. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Kim, S., Raza, M., and Seidman, E. (2019). *Improving 21st-century teaching skills: The key to effective 21st-century learners*. Comparative and International Education , 99-117.

- Koçel, T. (2010). *İşletme Yöneticiliği*. Beta Yayıncılık: İstanbul.
- Konca, F. (2021). *Eğitim 4.0 Eğitim Geleceği Tartışmalarının Neresindeyiz?*. Pegem Akademi: Ankara.
- Korkmaz, Ç. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Yaşam ve 21. Yüzyıl Öğreten Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Kotluk, N., ve Kocakaya, S. (2015). *21. Yüzyıl Becerilerinin Gelişiminde Dijital Öykülemeler: Ortaöğretim Öğrencilerinin Görüşlerinin İncelenmesi*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi , 4 (2), 354-363.
- Kuckartz, U., and Radiker, S. (2019). *Analyzing Qualitative Data with MAXQDA: Text, Audio, and Video*. Springer:USA.
- Kurt, A., ve Kürüm, D. (2010). *Medya Okuryazarlığı ve Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişki: Kavramsal Bir Bakış*. 0(2), 20-34, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Kuuk, Ö. (2019). "Eğitimde 1.0, 2.0, 3.0 ve 4.0 Yaklaşımları". A. Arslan (ed). içinde *Eğitimde Güncel Konular ve Yeni Yaklaşımlar*. Nobel:Ankara
- MEB. (1936). İlköğretim Programı. Devlet Basımevi: İstanbul.
- MEB. (2005). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu. Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi: Ankara.
- MEB. (2008). *Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleği Genel Ve Özel Alan Yeterlikleri*. Devlet Kitapları:Ankara.
- MEB. (2009). *İlköğretim 1, 2 ve 3. sınıflar hayat bilgisi dersi öğretim programı ve kılavuzu* Erişim:02.01.2022,<http://talimterbiye.mebnet.net/Ogretim%20Programlari/ilkokul/2010-2011/HayatBilgisi-3.S%C4%B1n%C4%B1f.pdf>.
- MEB. (2009). *İlköğretim 1, 2 ve 3. sınıflar hayat bilgisi dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Erişim: 2 Ocak 2022,

<http://talimterbiye.mebnet.net/Ogretim%20Programlari/ilkokul/2010-2011/HayatBilgisi-3.S%C4%B1n%C4%B1f.pdf>

MEB. (2015). *İlkokul Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı*. Ankara: MEB.

MEB. (2018). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar)*.
<https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018122171428547-HAYAT%20B%C4%B0LG%C4%B0S%C4%B0%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI>

Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama için Bir Rehber*. S. Turan (çev.) Nobel Yayıncılık: Ankara.

Namsone, D., Cagane, L., France, I., and Butkevica, A. (2016). *Lesson Based Professional Development: Helping Primary Teachers Teach 21st Century skills*. University of Latvia.

NRC. (2012). *Education for life and work: Developing transferable knowledge and skills in the 21st century*. The National Academies Press.

OECD. (2019). *OECD future of education and skills 2030*. OECD Publishing.

Oğuztürk, B. S. (2003). “Yenilik Kavramı ve Teorik Temelleri”. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8 (2), 253-273.

Oskay, A. (1999). *İletişimin ABC'si*. Der Yayınları: İstanbul.

Önal, İ. (2020). *Eleştirel Düşünme Becerilerine Yönelik Program Geliştirme Çalışması*. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Özer, M. (2021). *Sınıf Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Yeterlilik Algıları ile Dijital Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Özgüç, C. (2019). *İlkokul 2. Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Öztemel, E. (2018). “Eğitimde Yeni Yönelimlerin Değerlendirilmesi ve Eğitim”. 4.0. Üniversite Araştırmaları Dergisi , 1 (1), 25-30.
- Öztürk, C., ve Dilek, D. (2002). Hayat Bilgisi Öğretimi. O. Akınoğlu (ed). içinde *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi İçinde*. Pegem Akademi: Ankara.
- P21. (2019). Framework for 21st century learning.
- Pedro, F. (2006). The new millenium learners: Challenging our views on ICT and learning. <https://publications.iadb.org/publications/english/document/The-New-Millennium-Learners-Challenging-our-Views-on-ICT-and-Learning.pdf>.
- Pooworawan, Y. (2015). *Challenges of New Frontier in Learning: Education 4.0*. Chulalongkorn University: Bangkok.
- Puncreobutr, V. (2016). *Education 4.0 : New chalenge of learning. St. Theresa Journal of Humanities and Social Sciences* , 2 (2).
- Ramiszowski. (1986). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. M. Bilen (ed). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sabancı, A., ve Şahin, A. (2005). *Öğretmenin Etkinlik Odaklı Hayat Bilgisi Öğretiminde Sınıf Yönetimi Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi-Bilen Öğretmenlerden Bulduran Öğretmene Doğru*. Eğitimde Yansımalar: VIII Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı.
- Sağlam, H. İ. (2015). *Toplum, Birey ve Doğaya Bütüncül Bir Bakış: Hayat Bilgisi*. Nobel: Ankara.
- Salı, G., ve Arslan, M. (2000). “Cumhuriyet Dönemi İlkokul Programlarında Toplu Öğretim Uygulaması”. *Eğitim ve Bilim*, 25 (117), 57-63.
- San, İ. (1982). “Sanat Eğitimi”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15(1), 215-226.
- Sarıgöz, O. (2021). “21. Yüzyıl Yaşam Becerileri”. Y. Bolat içinde, *Yaşam Becerileri Eğitimi-Kavram, Beceri, Gelişim ve Uygulama* (s. 329). Ankara: Pegem Akademi.

- Sarıyer, N. (2018). *Pazarlama İletişimi Araçları*. Eğitim Yayınları: Konya.
- Soland, J., Hamilton, L. S., and Stecher, B. M. (2013). *Measuring 21st century competencies : Guidance for educator*.
- Sönmez, V. (2016). *Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Söylemez, Y. (2016). “İçerik Analizi: Eleştirel Düşünme”. *EKEV Akademi Dergisi* , 20 (66), 671-696.
- Sparks, S. (2017). *Children must be taught to collaborate, studies say*. Erişim: 17 Ocak 2022 <https://www.edweek.org/leadership/children-must-be-taught-to-collaborate-studies-say/2017/05>
- Stockless, A., Villeneuve, S., Bisailon, J., Fournier, F., and Venant, F. (2022). Pre-Service Teachers’ Competence and Pedagogical Use of ICT: Are They Ready to Develop Collaborative Activities with Students?. *Computers in the Schools*, 1-27.
- Süzer, A. (2021). İlkokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ve Süreçleri. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.
- Şahin, M. (2009). “Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Türkiye’de Hayat Bilgisi Dersi Programlarının Gelişimi”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 402-410.
- Şimşek, S. (2014). *Sınıf Öğretmenleri ve Adayları İçin Hayat Bilgisi Öğretimi*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Timothy, T., Unwin, S., Scherer, R., and Gardiner, V. (2021). Initial teacher training for twenty-first century skills in the Fourth Industrial Revolution (IR 4.0): A scoping review. *Computers & Education* (170).
- Treske, G. (2006). “Medya Okuryazarlığı Neden Gerekli”. N. Türkoğlu (ed). içinde *Medya Okuryazarlığı*. (8-15). Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Trilling, B., and Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning For Life In Our Times: Learning For Life In Our Times*. New Jersey.

- Tümekaya, S., ve Aybek, B. (2008). “Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile sosyo demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(2), 387-402.
- Türk Dil Kurumu. (2021).
- Türnüklü, E. B., ve Yeşildere, S. (2005). “Problem, Problem Çözme ve Eleştirel Düşünme”. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi , 25 (3), 107-123.
- Uluyol, Ç., & Eryılmaz, S. (2015). 21. Yüzyıl Becerileri Işığında FATİH Projesi Değerlendirmesi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35 (2) 209-229.
- Voltanen, T., Nii, H., Sointu, E., Naykki, P., Virtanen, A., and Pöysä-Tarhonen, J. (2021). How pre-service teachers perceive their 21st-century skills and dispositions: A longitudinal perspective. *Computers in Human Behavior* .
- Voogt, J., and Roblin, N. P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century. *Journal of curriculum studies*, 299-321.
- Yalçın İncik, E. (2020). “Öğretmenlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ve 21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 2 (20), 1099-1112.
- Yaşar, M. C. (2009). Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Yaratıcı Düşünme Becerilerine Drama Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin: Ankara.
- Yıldırım, R. (2003). *Yaratıcılık ve Yenilik*. Sistem Yayıncılık: İstanbul.
- Yıldız Aybek, H. S. (2017). “Üniversite 4.0’a geçiş süreci: kavramsal bir yaklaşım”. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* , 3 (2), 164-176.
- Yılmaz, E. (2016). 21. Yüzyıl Becerileri Kapsamında Dönüşen Okul Paradigması. E. Yılmaz, M. Çalışkan, S. A. Sulak (ed). içinde, *Eğitim Bilimlerinde Yansımalar* (s. 5-16). Çizgi Kitabevi Yayınlar: Konya.

Yin, R. K. (2017). *Durum Çalışması Araştırması*. G. İlhan (çev.). Nobel: Ankara.

Yüksel Şahin, F. (2008). "Communication skill levels in Turkish prospective teachers". *Social Behavior and Personality*, 36(9), 1283-1294.

Yüksel, G. (2001). *Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Davranış Olarak Sosyal Beceri*. *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 6-10.

Zişan Ekşioğlu, F. (2021). *Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerilerini Derslerine Entegre Edebilme Yeterlikleri*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EKLER

Ek-1: Veri Toplama Araçları Uygulama İzni

T.C.
BALIKESİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-99191664-605.01-26433139
Konu : Araştırma İzni

14.06.2021

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 02/06/2021 tarih ve 2100078640 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Tufan ZAN'ın, Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarında uygulamak istediği anket çalışmasının uygun görüldüğüne ilişkin Valilik Makamının 11/06/2021 tarih ve 26363717 sayılı onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

T.C.
BALIKESİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-99191664-605.01-26363717
Konu : Araştırma İzni

11.06.2021

VALİLİK MAKAMINA
BALIKESİR

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21/01/2020 tarih ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü'nün 02/06/2021 tarih ve 2100078640 sayılı yazısı.

Başvuru Sahibinin Adı Soyadı	Tufan ZAN		
Danışmanı	Prof. Dr. Bülent GÜVEN		
Kurumu/Üniversite/Görev Yeri	Temel Eğitim Anabilim Dalı/ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi		
Alan/Bölüm	Sınıf Eğitimi		
Tez,Araştırma veya Anketin Konusu	"21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Açısından Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Yeterliliğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşü"		
Başvuru Tarihi	09/06/2021	Başvuru Sayısı :	26188330
Çalışma Başlama Tarihi	14/06/2021		
Çalışma Bitiş Tarihi	02/07/2021		
Veri Toplama Araçları	• Anket		
Araştırma Türü	Yüksek Lisans Tezi		

ÇALIŞMA YAPILACAK EĞİTİM KURUMLARININ LİSTESİ

Balıkesir İli Bandırma İlçesi Resmî ve Özel İlkokul Öğretmenleri
--

09/06/2021 tarihli araştırma izni başvurusu 21.01.2020 tarih ve 2020/2 sayılı araştırma, yarışma ve sosyal etkinlik izinlerine ilişkin genelge kapsamında değerlendirilmiştir. Lisans, lisansüstü, TÜBİTAK çalışmalarına ve seminer ödevlerine veri toplamak amacıyla, araştırma önerisinin ve veri toplama araçlarının içerik ve kapsam yönünden Türk Millî Eğitiminin amaçlarına uygun olduğu, millî ve manevî değerlere aykırı ve kişilik haklarını zedeleyecek herhangi bir unsur taşımadığı görülmüştür.

Ayrıca 21/01/2020 tarih ve 2020/2 sayılı araştırma, yarışma ve sosyal etkinlik izinlerine ilişkin genelgenin 28. Maddesinde; "Araştırma uygulama izni alan kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar tamamladıkları bilimsel araştırma ile ilgili sonuç raporlarını, izni aldıkları ilgili birime çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde göndereceklerdir." denilmektedir Yapılan çalışmaların raporları en geç 30 gün içerisinde birimimize ulaştırılmalıdır.

Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik izinleri ilgi (a) genelge gereğince yukarıdaki bilgileri belirtilen çalışmanın, eğitim kurumlarında, okul/kurum müdürlüklerinin denetiminde, öğrenci ve velilerin kişisel bilgilerinin alınmaması/verilmemesi kaydı ile yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ek-2: Odak Grup Görüşme Soruları

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME SORULARI

Sizlere sunulan görüşme formunda Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının 21. Yüzyıl becerilerinin yeterliliğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan 6 adet açık uçlu görüşme sorusu bulunmaktadır. Sorular, konu ile ilgili görüşleriniz hakkında bilgi edinmek için hazırlanmış olup, soruların herkes için geçerli olan doğru cevapları yoktur. Bu nedenle kişisel görüşlerinizi içten bir şekilde paylaşmanız güvenilir sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır. Bu süreçte kişisel verileriniz gizli tutulup elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaç doğrultusunda araştırma kapsamında kullanılacaktır.

İlginiz ve katılımınız için teşekkür ederim.

Tufan ZAN

Kişisel Bilgiler

Cinsiyet E () K ()

Bölüm:

Görüşme Soruları

1. 21. Yüzyıl Becerileri kavramı sizde neler çağrıştırıyor?
2. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının 21. Yüzyıl becerilerini kazandırma yönünden yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
3. Hayat Bilgisi dersinde yer alan kazanımların 21. Yüzyıl becerilerini geliştirmeye yönelik etkilerini hangi düzeyde değerlendirirsiniz?
4. Hayat Bilgisi öğrenme-öğretme sürecinde 21. Yüzyıl becerilerini geliştirmek için ne tür uygulamalar kullanıyorsunuz? Eğer kullanmıyorsanız gerekçeleriniz nelerdir?
5. 21. Yüzyıl becerilerinin kazandırılması sürecinde karşılaştığınız sorunlar var mı?
Varsa bu sorunlar nelerdir? Bu sorunları nasıl çözüyorsunuz?
6. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına ve 21. Yüzyıl becerilerine yönelik eklemek istediğiniz görüşler nelerdir?

Ek-3: Etik Kurul İzni

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu

Sayı : E-84026528-050.01.04-2100073641
Konu : Başvuru İncelemesi

24.05.2021

Sayın Tufan ZAN

Yürüttüğünüzü yapmış olduğunuz 2021-YÖNP-0413 nolu projeniz ile ilgili Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun almış olduğu 20.05.2021 tarih ve 09/17 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR-17- Tufan ZAN'ın sorumlu yürüttüğünü yaptığı "21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Açısından Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Yeterliliğine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri" başlıklı araştırmasının, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul ilkelerine **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Ek-4: Kod Sistemi

1	21.Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Sürecindeki Sorunlar	0
	1.1 Program Yapıcıların Öğretene Danışmaması	3
	1.2 Öğrencilerin Teknolojiye Bağımlılığı	3
	1.3 Maddi Sorunlar/Teknolojiye Kısıtlı Erişim	2
	1.4 Pandemi	1
	1.5 Sınıf Mevcudunun Fazla Olması	1
	1.6 Öğretene Teknolojik Bilgi Yetersizliği	1
2	21.Yüzyıl Becerilerini Geliştirmek İçin Kullanılan Yöntemler	0
	2.1 Deneyim Kazandırma	5
	2.2 İkinci Nesil Araçlar/Eğitim Platformları	5
	2.3 Öğrenmeye/Araştırmaya Teşvik Etme	4
	2.4 Kural Öğretimi	2
	2.5 Drama Tekniği	2
3	21. Yüzyılda Hayat Bilgisi Programı Kapsamına İlişkin Görüşler	0
	3.1 Öğrencinin Aktif Hale Getirilmesi/Pratik Uygulamalar	18
	3.2 Müfredatın Değişmesi	10
	3.3 Öğretene Becerilerinin Geliştirilmesi	10
	3.4 Bilgiye Erişim ve Değerlendirmeye İlişkin Çalışma	10
	3.5 Fiziki/Sosyal Çevre Etkileri	8
	3.6 Öğrencinin Yaşamsal Becerilerine Dair Bilgiler	5
	3.7 Sınıf Mevcudunun Fazla Olması	5
	3.8 Öğrencinin Kendini Tanıma Çalışması/Sorgulama Yeteneği	5
4	21. Yüzyıl Becerileri Kavramına İlişkin Görüşler	0
	4.1 Öğrenme ve Yenilik Becerileri	0
	4.1.1 Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme/Yaraticılık	5
	4.1.2 İletişim	3
	4.1.3 İşbirliği	1
	4.2 Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	0
	4.2.1 Bilişim İletişim Teknolojileri Okuryazarlığı	6
	4.2.2 Medya Okuryazarlığı	2
	4.2.3 Bilgi Okuryazarlığı	2

Ek-5: Odak Grup Görüşme Süreleri

Çalışma Grubu	Toplam Görüşme Süresi	Toplam Görüş Bildirme Sayısı
K1	16 dakika 43 saniye	18
K2	10 dakika 45 saniye	12
K3	5 dakika 55 saniye	8
K4	12 dakika 30 saniye	9
K5	7 dakika 10 saniye	8
K6	10 dakika 10 saniye	6
K7	9 dakika 25 saniye	13
K8	12 dakika 18 saniye	5
K9	6 dakika 15 saniye	9
K10	9 dakika 38 saniye	7